

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 99. vuosikerta 14.4.2023

4 | 23

Tuoko uusi
laki tekijöille
rahaa?

s. 6

Så bevakar man
Nato

s. 30

Poliisi vei
freelancerin
kuvat mielen-
osoituksesta

s. 38

Laura Seppä sai tökeröt
potkut kahdesti. Irtisanomisen
voi hoitaa myös hyvin. 14

KUVA: SUSANNA KEKKONEN

Kalle Niemi riimittelee euroviisut suomeksi.

Ole journalisti, jota kone ei voi korvata.

Jussi Eronen

s.9

Huonosti voiva toimittaja ei tee hyviä juttuja.

s.22

Maria Pettersson • maria.pettersson@journalistiliitto.fi

Yleltä leikkaaminen satuttaisi köyhiä eikä anna heille mitään

Hallitusneuvottelut käyvät kiihkeinä, ja niissä ratkaistaan monen Journalistiliiton jäsenen työn tulevaisuus. Mikä vielä tärkeämpää, tuleva hallitus päättää, saavatko suomalaiset kuluttaa laadukasta mediaa.

Viime viikkoina viisi maakuntalehteä on vähentänyt printtilehtiensä ilmestymiskertoja. Päätös on ollut mediayhtiöille kivulias. Ilmestymispäivien vähentäminen on johtanut tilausten perumiseen.

Tämä tarkoittaa, että yhä harvempi suomalainen saa itseään ja asuinpaikkaansa koskevaa tietoa luotettavasta maakuntamediasta. Se heikentää demokratiaa ja turvallisuustilannetta avaamalla portit kotimaiselle ja ulkomaiselle disinformaatiolle.

Onneksi hallituksella on monia keinoja pysäyttää informaationäivettyminen. Sellaisia ovat esimerkiksi kirjojen ja lehtien arvonnalisäveroalennus, jakelutuki ja pohjoismaisen mallin mukaiset mediatuet.

TULEVISTA HALLITUSPUOLUEISTA on tiedossa toistaiseksi vain kokoomus. Sen edustajilla on monia mielipiteitä siitä, missä määrin mediaa pitäisi tukea ja kuinka tärkeää on pitää koko Suomi informoituna. Kun hallitusohjelmaa kirjoitetaan, niskan päälle pääsevät toivottavasti ne edustajat, jotka ymmärtävät median, turvallisuuden ja demokratian yhteyden ja pitävät kaikkia niitä tärkeinä.

Esimerkiksi perussuomalaiset haluaisivat leikata Ylen rahoituksesta noin neljänneksen. Se tarkoittaisi valtavia leikkauksia Ylen ohjelmatarjontaan.

Summa on 144 miljoonaa. Moni ei hahmota, mitä se tarkoittaa.

Koko ulkomainen ohjelmisto luonto-ohjelmista huippuelokuviin, dokumentteihin ja pohjoismaisiin laatudraamoihin maksaa noin 12 miljoonaa. Lasten ja nuorten ohjelmiin menee noin 33 miljoonaa. Kaikki asiaohjelmat yhteensä maksavat noin 60 miljoonaa. Vaikka kaikki nämä lakkautettaisiin kokonaan, ei se riittäisi,

KUVA: MIKKO SUUTARINEN

Isabella Pirrosen harastus tallentui vuoden kuvajournalistin kuviin.

s.24

Moni kuvittelee, että jos Yleltä leikataan, rahat voidaan käyttää johonkin toiseen kohteeseen, vaikkapa terveydenhuoltoon tai koulutukseen.

vaan jostain pitäisi nipistää vielä 42 miljoonaa.

Moni kuvittelee, että jos Yleltä leikataan, rahat voidaan käyttää johonkin toiseen kohteeseen, vaikkapa eläkeläisiin tai koulutukseen. Tämä ei pidä paikkaansa. Yleltä leikattuja rahoja ei voi siirtää valtion budjetissa toiseen kohtaan.

Valtio ja kunnat keräävät veroja. Yhteinen veropotti jaetaan kuten eduskunta ja kunnat parhaaksi katsovat. Siivu terveydenhuoltoon, siivu maanpuolustukseen, siivu koulutukseen ja niin edelleen. Budjetin sisällä rahaa on periaatteessa mahdollista siirrellä paikasta toiseen siten, että vaikkapa maanpuolustuksesta leikataan ja koulutukseen lisätään.

Yle on tämän järjestelmän ulkopuolella. Ylen rahoitus kerätään erillisellä Yle-verolla, eikä sitä lisätä valtion kokonaisbudjettiin. Jos Yleltä leikataan, Ylen menettämiä rahoja ei voi siirtää mihinkään muuhun valtion toimintoon. Yleltä leikkaaminen tarkoittaa vain veronalennusta.

Kyseessä olisi veronalennus rikkaille ja keskituloisille.

Isoimmat alennukset menisivät parhaiten tienaa-ville. Keskituloiset saisivat käyttöönsä kolme euroa, kaikkein rikkaimmat 3,40 euroa enemmän kuukaudessa. Köyhät eivät saisi veronalennusta, koska he eivät maksa Yle-veroa.

Juuri köyhät ovat useimmin Ylen palvelun varassa, sillä monella ei ole varaa tilata lehtiä tai maksullisia suoratoistopalveluja. Maikkari palvelee, mutta Yle on usein eritoten maakunnissa ainoa paikallisten lehtien kanssa kilpaileva uutislähde. Yleltä leikkaaminen veisi kaikkein köyhimmiltä paljon eikä antaisi heille mitään.

SUOMALAISET PURNAAVAT mielellään mediasta. Oikeasti monet kuitenkin tarvitsevat ja rakastavat paikallislehteään, Yle Areenaa, kahvipöytäkeskusteluja iltapäivälehtien skuupeista, rentouttavaa hetkeä aikakauslehden parissa, puolison kanssa yhteisen viltin alla katsottua kotimaista poliisisarjaa tai automatkan pelastavaa radio-ohjelmaa. Toivottavasti myös uusi hallitus ymmärtää niiden arvon. ●

KUVA: JUUSO WESTERLUND

Vastamedia on riippuvainen "valtamedian" uutisista, kertoo tutkimus.

s.36

Kannen/Takakannen kuva: Jarmo Tyyskä

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 99. vuosikerta
14.4.2023

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 6757 401

TOIMITUSSIIHTEERI /
REDAKTIONSSSEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRAR
Nina Erho (työvapaalla)
Manu Haapalainen 050 501 0716
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@atex.com

PAINO / TRYCKERI
Botnia Print, Kokkola
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330
PL 252, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 5/2023
ILMESTYY 26.5., AINEISTO 17.5.

ILMOITUSMYynti:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

Journalistin ei tarvitse tehdä vakaumuksensa vastaista työtä, kirjoittaa pääluottamushenkilö Jussi Ahlroth

Jussi Ahlroth, teksti • Aapo Huhta, kuva

JUSSI AHLROTH

- 49-vuotias *Helsingin Sanomien* kulttuuri-toimittaja sekä *HS*-toimituksen pääluottamushenkilö.
- Työskennellyt *Helsingin Sanomissa* erilaisissa tehtävissä lähes kahdenkymmenen vuoden ajan.
- Toiminut useissa luottamustehtävissä Journalistiliitossa, muun muassa hallituksessa ja valtuustossa. Lehdistön työehtovalioikunnan jäsen ja työehtosopimusneuvottelija vuodesta 2012 lähtien.
- Filosofian maisteri Helsingin yliopistosta pääaineena yleinen kirjallisuustiede.
- Asuu Helsingissä.

Journalistin ohjeiden viidennessä kohdassa lukee: *Journalistilla on mahdollisuus kieltäytyä tehtävistä, jotka ovat ristiriidassa lain, henkilökohtaisen vakaumuksen tai ammatti-etiikan kanssa.*

Kohta valtuuttaa meistä jokaisen päättämään itse, mikä on oikein, kun kyse on työstämme. Meidän ei tarvitse tehdä töitä omantuntomme vastaisesti.

Kun kohta tuli *Journalistin ohjeisiin* vuonna 1968, siinä mainittiin nimenomaan omantunto: *Älä kirjoita omantuntosi vastaisesti, vaan vakaumuksesi mukaan. Kunnioita myös toisen vakaumusta.*

Lehdistön työehtosopimuskin kieltää työnantajaa määräämästä toimittajaa kirjoittamaan vastoin vakaumustaan.

Työtehtävästä kieltäytyminen on iso asia. Ohjeiden kohta ei tarkoita, ettei tarvitsisi kirjoittaa juttuja aiheista, joista ei halua kirjoittaa. Mitä vakaumus tässä sitten tarkoittaa?

On selviä tapauksia. Harrasta kristittyä ei liene hyvä vaatia haastattelemaan satanistikirkon johtajaa kirkon uusimmista rituaalimenoista.

Suurin osa tilanteista on kuitenkin harmaalla alueella, jossa oma käsitys oikeasta ja väärästä törmää uutiskriteerien ja toimituksellisten linjausten kanssa.

Turkishuutokaupan kevään hyvästä myynnistä uutisoiminen voi sotia sen kanssa, mitä journalisti ajattelee eläinten oikeasta kohtelusta. Vetävän lukujutun kirjoittaminen tuomitun rikollisen elämän jännistä käänteistä saattaa mietityttää. Tai ehkä toimittajan pitäisi tehdä juttu uusista ravintoloista, joiden annoksia voi nyt tilata Woltin kautta, mutta toimittaja on sitä mieltä, että Wolt riistää ruokalahettejään. Tai ehkäpä journalisti ei vain haluaisi häiritä haastattelulla taiteilijaa, joka on Twitterissä juuri kertonut olevansa uupumuksen takia sairauslomalla.

Yleiset linjanvedot ovat vaikeita. Jokainen tapaus vaatii täsmällistä tarkastelua.

VAKAUMUKSEN JA AMMATTIETIIKAN välinen raja on joskus epäselvä. Yleisöllä on oikeus tietää, mutta mitä ja kuinka pal-

jon? Journalisti ja hänen esihenkilönsä voivat tulkita rajan kulkevan eri kohdassa, sillä molemmat seuraavat omaa vakaumustaan.

Elämme moniäänisemmässä yhteiskunnassa kuin mitä Suomi oli 1960–1970-luvuilla, kun alan eettisistä ohjeista ensi kertaa sovittiin. *Journalistin ohjeiden* viides kohta on siksi nyt entistäkin tärkeämpi, mutta samalla vaikeampi noudattaa.

Ohjeissa tämä kohta on poikkeuksellinen. Sen noudattaminen tai noudattamatta jättäminen ei näy ulospäin, ja siitä olisi vaikea kannella JSN:lle. Vakaumus on jokaisen oma asia.

Käynnissä olevassa *Journalistin ohjeiden* uudistuksessa kohtaa ei kuitenkaan pitäisi ainakaan heikentää.

YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa puhutaan vakauksesta rinnakkain uskonnon kanssa. Sellainen vakauus voi kuulostaa vanhanaikaiselta, mutta maailmassa ei ole ihmistä, jolla ei olisi vakaumusta. Siitä vain joko on tietoinen tai ei ole.

Vakaumus on eettisten valintojeni perusta. Kannan vakaumusta aina mukani, ja sen mukaan eläminen kannattelee minua. Tekee minusta sen, mitä olen.

Siksi kenenkään ei pitäisi joutua tekemään työtä, joka on ristiriidassa oman vakaumuksen kanssa. Se kovettaa ihmisen.

ELÄMME AJASSA, JOSSA hyveellisyydelle, suoraselkäisyydelle – tai miten halutaankin kutsua sitä, että ihminen pitää kiinni vakaumuksestaan – näyttäisi olevan tapahtumassa samoin kuin totuudelle. Siitä on tulossa jotenkin liuke-nevaa, suhteellisempaa.

Jos annamme vakaumuksemme hiipua toimitustyön arkeen ja uutiskriteerien automaattisuuteen, luovumme kaikkein tärkeimmästä.

Olemme journalisteja, koska meillä on selkäranka, ja vakaumus on sen selkärangan ydinneste.

Jos työtehtävä tuntuu omantunnon vastaiselta, siitä kannattaa kieltäytyä. Pitämällä kiinni omasta vakaumuksestamme ja keskustelemalla enemmän sen soveltamisesta toimitustyössä teemme myös parempaa journalisti-
mia. ●

Tekijänoikeusasioista vastaavan Journalistiliiton juristin Sanna Nikulan mukaan tekijän asemaa parantaisivat yhteisesti sovitut periaatteet esimerkiksi siitä, miten teosten käytöstä raportoidaan.

Tekijänoikeuslaki uudistui – mikä muuttuu ja mitä pitää tehdä?

Aune Waronen, teksti • Liisa Takala, kuva

446

Julkisen sanan neuvostolle tehtiin viime vuonna 446 kantelua. Neuvoston käsittelyyn niistä otettiin 84. JSN teki 49 päätöstä, joilla ratkaistiin 57 kantelua. Langettavia päätöksistä oli 19 prosenttia. Yleisin kantelun peruste oli korjaamatta jäänyt asiavirhe tai se, ettei korjausta ollut tehty *Journalistin ohjeiden* mukaisesti.

Lähde: JSN

Koska kertoa kesätyötä hakeneelle, ettei haastattelusta tärpännyt? Maikarilla siihen meni kaksi kuukautta. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Huhtikuun alussa voimaan tullessa tekijänoikeuslain uudistuksessa luovattiin vahvistaa tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden asemaa. Mitä se tarkoittaa ja mikä muuttuu?

Miksi lakia uudistettiin?

EU laati vuonna 2019 direktiivin tekijänoikeuksista. Sen mukaan EU-maiden täytyy pitää huolta siitä, että tekijät saavat työstään "asianmukaisen ja oikeasuhtaisen" korvauksen.

Tarkoitus on parantaa tekijöiden, esimerkiksi journalistien ja taiteilijoiden, asemaa silloin, kun nämä myyvät työtään.

Helmikuussa Suomi muutti vihdoinkin lainsäädäntään EU:n määräämällä tavalla.

Kyseessä on merkittävin tekijänoikeuslainsäädännön uudistus 20 vuoteen.

Mitä asianmukainen ja oikeasuhtainen korvaus tarkoittaa? Saavatko esimerkiksi freelancetoimittajat ja audiovisuaalisten teosten tekijät lisää rahaa?

Tekijä ei välttämättä saa enempää rahaa työstään – ainakaan heti.

"Paljon jää muutoutuvien käytäntöjen varaan. Kaikkialla analyysit tuntuvat olevan vielä kesken", sanoo Journalistiliiton juristi **Sanna Nikula**.

Direktiivissä *asianmukaisuutta* ja *oikeasuhtaisuutta* on määritelty jonkin verran.

Direktiivin mukaan tekijälle pitäisi maksaa muun muassa sen mukaan, kuinka arvokas teos on tilaajalle taloudellisesti.

"Tekijälle maksettavat korvaukset voivat olla kertakorvauksia tai perustua teoksen käytön määrään", sanoo Kopioston lakiasiainjohtaja **Kirsi Salmela**.

Direktiivin mukaan arvioinnissa on otettava huomioon esimerkiksi tekijän tai esittävän taiteilijan panos teoksessa ja se, miten tilaaja teosta hyödyntää.

UUDEN LAIN MUKAAN tekijän täytyy saada tietää, miten hänen teostaan hyödynnetään.

Mitä se tarkoittaa?

Tekijä myy tilaajalle vaikkapa valokuvan tai jutun tekijänoikeudet tai yksinoikeuden teoksen käyttöön. Uuden lain myötä tilaajan on jatkossa kerrottava tekijälle, miten teosta on hyödynnetty kaupallisesti ja ei-kaupallisesti.

"Tekijällä on oikeus saada selvitys teoksen hyödyntämisestä säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa", Salmela sanoo.

Selvityksessä pitää kertoa, miten teosta on hyödynnetty, kuinka paljon rahaa tilaaja on siitä saanut

ja kuinka paljon tekijälle maksetaan korvauksia.

Media-yhtiön pitäisi esimerkiksi kertoa valokuvaajalle, missä ja miten hänen ottamaansa kuvaa on käytetty.

"Paljon jää muutoutuvien käytäntöjen varaan. Kaikkialla analyysit tuntuvat olevan vielä kesken."

Sanna Nikula, Journalistiliiton juristi

"Tekijälle tulisi antaa tällainen selvitys, jos hän sitä pyytää, mutta varmasti ainakin joillakin aloilla selvityksen antaminen säännöllisesti vaikiintunee käytännöksi. Muun muassa kirja-alalla kustantajat toimittavat jo nyt myyntiraportit tekijöille vuosittain", Salmela sanoo.

"Selvitys on annettava, jos tekijälle maksettava korvaus on sidottu teoksen käytön laajuuteen tai jos teoksen hyödyntämisestä syntyy tilaajalle tuloa", Sanna Nikula sanoo.

Milloin voi ehkä saada lisää rahaa?

Freelancer on tehnyt jutun aikakauslehteen ja allekirjoittanut sopimuksen, jossa luovuttaa kertakorvauksella jutun kaikki tekijänoikeudet ja taloudelliset oikeudet. Vaikka mediatulo myy jutun edelleen, freelancer ei saa lisäkorvausta. Mediatalon pitää kuitenkin kertoa freelancerille, onko se myynyt jutun edelleen vaikkapa toiseen lehteen, ja jos on, mihin hintaan.

Jos selvityksestä paljastuu, että freelancerin saama korvaus on suhteettoman pieni mediatalon saamaan taloudelliseen hyötyyn tai teoksen käytön määrään nähden, freelancer voi vaatia lisää rahaa.

Jos freelancerin sopimuksessa taas ei ole mainintaa kaikkien taloudellisten oikeuksien siirtymisestä yhtiölle, hänelle kuuluu korvaus edelleenluovutuksesta tai uudelleenjulkaisusta.

Edelleenluovutuksen ja uudelleenjulkaisun lisäksi uusia tuloja saattaisi jatkossa kertyä myös esimerkiksi kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten digitoinnista ja käytöstä kirjastoissa, arkistoissa ja museoissa, Kopioston Salmela kertoo.

"Kun sanotaan, että epäasiallisesta käytöksestä pitää kertoa matalalla kynnyksellä, niin onko meillä selvää, mitä se ihan oikeasti tarkoittaa? Miten voi luottaa, ettei siitä tule vaikeuksia?"

Aamulehden toimitusosaston puheenjohtaja Heidi Pesonen Journalistin haastattelussa päätoimittaja Jussi Tuulensuun häirintätapaksesta. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Oikeuslaitos salasi ja toimittajat luottivat. Anneli Auer -uutisointi kärsi viranomaisten salailusta ja median itsensensuurista. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Milloin tekijän pitää itse pyytää selvitystä?

Tekijän pitää itse olla aloitteellinen esimerkiksi siinä tapauksessa, jos selvitystä teoksen hyödyntämisestä ei kuulu.

TEKIJÄ VOI SAADA uuden lain mukaan teoksen oikeudet takaisin itselleen.

Milloin ja miten?

Jos teosta ei ole hyödynnetty kohtuullisessa ajassa, tekijä voi vaatia, että tekijänoikeudet palautetaan hänelle. Oikeudet voidaan palauttaa kokonaan tai tekijälle voidaan myöntää rinnakkainen käyttöoikeus.

Freelancevalokuvaaja kuvaa ministerin iltapäivälehteen. Hän käy keikalla ja toimittaa kuvat. Kuvaa ei julkaista viikon eikä kahdenkaan päästä. Freelancekuvaaja voi ilmoittaa kustantajalle, että mikäli kuvaa ei julkaista seuraavien kuuden kuukauden aikana, oikeudet palautuvat hänelle.

”Jos tekijä ei ole saanut raporttia eikä tietoa siitä, että teosta olisi hyödynnetty, tekijä voi tehdä tekijänoikeuden peruuttamisvaatimuksen. Sen jälkeen tilaajalla on kuusi kuukautta aikaa hyödyntää teosta. Jos hän ei sitä tee, oikeus voidaan peruuttaa kokonaan tai osittain”, Nikula sanoo.

Tekijän pitää ilmoittaa käyttäjälle, että aikoo käyttää peruuttamisoikeuttaan. Tekijänoikeuden peruuttamisoikeus ei koske työsuhteessa luotua teosta.

Kohtuullinen aika riippuu alan erityispiirteistä ja käytännöistä ja teostyyppistä sekä esimerkiksi aihepiiristä. Käytäntö kohtuullisen ajan määrittelyyn ei ole vielä muotoutunut.

Jos tekijä hakee tekijänoikeuden luovutuksen peruutusta, joutuuko hän palauttamaan saamansa palkkion?

”Lain mukaan tekijällä on oikeus pitää saamansa palkkio”, Nikula sanoo.

Mikä selvittäisi tekijän oikeutta saada selvitys teoksensa käytöstä?

Eri aloille tulisi sopia hyvät ja tekijän asemaa parantavat käytännöt siitä, mitä raportteja annetaan ja esimerkiksi mitä tietoja niissä pitäisi olla.

”Sopimukseen olisi hyvä saada yhteisesti sovitut periaatteet raportoinnista ja ehkä peruuttamisestakin”, Nikula sanoo.

Kannattaako kenenkään enää lakimuutoksen jälkeen myydä tekijänoikeuksiaan kertakorvauksella?

Mediatulojen freelancesopimuksissa luovutetaan nykyisin pääsääntöisesti kaikki oikeudet käyttöön, usein myös tulevaisuuden vielä tunteuttomille julkaisualustoille. Tekijä saa teoksesta

yleensä vain kertakorvauksen.

”Kertakorvaus ei saisi olla pääsääntö sopimussenteossa”, Nikula sanoo.

Mitä pitää tehdä heti?

Jos tekijä kuuluu tekijänoikeusjärjestö Kopioστοon, hänen pitää päivittää Kopioστο-valtakirjansa. Sen voi tehdä Kopioστοn valtuutuspalvelussa. Päivittämistoiminto tulee valtuutuspalveluun huhtikuun aikana, ja päivittäminen kannattaa tehdä mahdollisimman pian.

Kun valtakirja on päivitetty, tekijälle voidaan maksaa uuden tekijänoikeuslain mukaisia uusia korvauksia esimerkiksi silloin, kun kirjastoissa, arkistoissa ja museoissa olevia vanhempia teoksia digitoidaan ja siirretään verkkoon.

Mistä sovitaan myöhemmin?

Moni uuteen tekijänoikeuslakiin liittyvä asia on vielä epäselvä. Ne selviävät, kun media- ja kulttuurialoilla totutellaan uusiin säännöksiin ja neuvotellaan uusia sopimuksia.

Tekijänoikeuslain muutosten käsittely jatkuu. Myöhemmin annettavassa niin sanotussa kakkospaketissa käsitellään muita kuin direktiivin edellyttämiä lakimuutoksia.

Käsittelyyn tulee esimerkiksi rinnakkaistallentaminen sekä radio- ja televisiolähetyskiä koskevia kysymyksiä. ●

Lue lisää s. 39

Kopioστο tilitti vuonna 2022 tekijänoikeuskorvauksia 54 miljoonaa euroa

	Korvauksia milj.€
Audiovisuaalisten teosten tekijöille ja esittelijöille	27,1
Julkaisujen tekijöille ja kustantajille	21,6
Lainauskorvausta kuvantekijöille	2,5
AVEKin tukina av-kulttuurille ja luoville aloille	2,7

Lähde: Kopioστο

VIISI MAAKUNTALEHTEÄ KARSII PRINTISTÄ

Kaleva Media ja Hilla Group irtisanovat journalistiteja ja vähentävät paperisten lehtiensä ilmestymispäiviä.

Kaleva Media irtisanoo toimituksistaan kahdeksan työntekijää. Printti-Kaleva lakkaa ilmestymästä sunnuntaisin ja Raahen Seudun ilmestymispäivät vähenevät kolmesta kahteen. Yhtiö etsii säästöjä muun muassa taittoa automatisoimalla.

Hilla Group puolestaan irtisanoo Keskipohjanmaan toimituksesta kolme työntekijää. Keskipohjanmaa ja Kainuun Sanomat ilmestyvät paperilla enää viidesti viikossa.

Myös Karjalainen ja Ilkka-Pohjalainen ovat ilmoittaneet luopuvansa sunnuntain printtilehdistä. Niistä työntekijöitä ei irtisanota.

”Pahoin pelkään, että nämä eivät ole viimeisiä maakuntalehtiä, jotka vähentävät printin ilmestymispäiviä”, Kainuun Sanomien luottamushenkilö Pekka Pajala sanoo.

Marja Honkonen

Lue lisää: Journalisti.fi

MEDIALIIITTO EI HALUA NEUVOTELLA FREEPALKKIOISTA

Medialiitto kieltäytyy neuvottelemasta freelancereiden työn ehdoista kollektiivisesti. Työnantajien etujärjestö tiedotti perjantaina 24. maaliskuuta saaneensa valmiiksi oman oikeudellisen arvionsa siitä, miten EU-komission muuttunut kanta vaikuttaa yksinyrittäjien asemaan.

Komissio päätti syyskuussa, että itsensä työllistäjät voivat neuvotella palkkioista ja työehdoista yhteisvoimin ilman, että kyse olisi kartellista. Medialiiton mukaan uusi linja ei muuta kansallista lainsäädäntöä. Sen mielestä freelancerin ja mediatalon sopimus on kahden yrityksen välinen, ja yritysten väliset kollektiiviset sopimukset ovat yhä laittomia.

Journalistiliiton mielestä Medialiitto on väärässä. Se aikoo pyytää Kilpailu- ja kuluttajavirastoa arvioimaan Medialiiton kannan. Monessa muussa EU-maassa freelance-rit neuvottelevat jo kollektiivisesti.

Marja Honkonen

KOLMET TES-NEUVOTTELUT KÄYNNISSÄ

Neuvottelut lehdistön, kustannustoimittajien ja av-kääntäjien uusista työehtosopimuksista ovat käynnissä.

Lehdistön neuvottelut alkoivat 27. maaliskuuta. Av-kääntäjien neuvottelut alkoivat paria päivää myöhemmin, 30. maaliskuuta. Journalisti-

liiton sopimusaloista viimeisenä neuvotellaan kustannustoimittajien työehdoista. Ensimmäinen neuvottelukerta oli 4. huhtikuuta.

Kaikissa kolmessa sopimuksessa sopua etsitään huhtikuun loppuun mennessä.

Journalistiliitto on tänä keväänä tehnyt uudet

työehtosopimukset viidelle sopimusallalle. Esimerkiksi Ylen ja MTV:n sopimuksissa korotetaan palkkoja kahden seuraavan vuoden aikana niin kutsun yleisen linjan mukaan noin kuusi prosenttia.

Marja Honkonen

Jos työsi on tiedotteiden kopiointi, tekoäly vie sen

KUVA: MEERI UTTI

Jotkut toimittajan töistä ovat sellaisia, että tekoälyn oikeastaan kuuluukin viedä ne.

Puuduttava ulkomaisen uutiskuvavirran seuranta voisi hyvin olla koneen hommaa.

Kone pystyy tulevaisuudessa nykyistä laadukkaampaan oikolukuun ja osaa ihmistä paremmin pitää huolta siitä, että jutun viimeisen pisteen ja loppumerkin välissä on ohuke eikä liian leveä välilyönti.

Olen seurannut vierestä, kun lehtijuttua pidentään määrämittaan lisäämällä loppuun Wikipedia-tyylistä tusinatietoa. Näin saadaan helposti tuhat merkkiä lisää, enemmänkin. Kääntöpuoli on, että kyllä lukija lopulta huomaa paisuttamisen.

Kokenut mutta laiska toimittaja kehui kerran, miten helposti STT:n artikkeli muuttuu parilla toimitusjärjestelmän komennolla tv-jutun käsikirjoitukseksi. Juttuun vain lisätään pari haastattelukommenttia. Näin syntyy oma, uskottavalta vaikuttava tv-raportti, ja sitten voikin lähteä kahville. Toimittaja ei pysynyt talossa pitkään.

TEKOÄLY PAKOTTAA MEDIAN nostamaan rimaa. Jos toimenkuvasi on tiedotteiden kopioimista tai samojen tekstinpätkien siirtelyä alustalta toiselle, on korkea aika miettiä uusia vaihtoehtoja.

Brittiläisen *Daily Mirrorin* kustantaja kertoi maaliskuussa jo julkaisevansa tekoälyn kirjoittamia artikkeleita. Se huolestuttaa maan journalistejä, sillä yhtiöstä vähennettiin tammikuussa 200 työpaikkaa paperin hinnan noustua korkeimmalle viiteentoista vuoteen. Ainakin paikallisliikennekat-saukset, sääjutut ja menovinkit saattavat yhtiössä päättyä jatkossa osittain koneen tekemiksi.

Tekoäly osaa pyörittää sujuvasti tietoa, jota verkosta löytyy. Hyvä journalisti sen sijaan on aske-

leen konetta edellä. Tutkiva journalisti, joka luo uutta tietoa, ei ole helposti korvattavissa.

1. Tee haastatteluja, joissa tapaavat ihmisen.

Jos haastattelusi perustuvat vain sähköposteihin, menetät muutakin kuin mahdollisuuden nopeisiin jatkokysymyksiin ja haastateltavan eleiden tarkkailuun. Pian tulee tekoäly ja jyrää.

Kunnon haastattelutilanteeseen tarvitaan ihmisen kohtaamaan ihminen.

Puhelimen ja Teamsin käyttö ovat askel eteenpäin, mutta paikan päälle meneminen on parasta. Taitava haastattelija keksii lisäkysymykset, joita pitkin syntyy polku julkaisemattoman tiedon äärelle.

2. Tutki muutakin kuin digitaalisia lähteitä.

Koneet pystyvät analysoimaan yritysten sähköisiä raportteja salamannopeasti. Ne eivät silti mene kaupparekisteriin tutkimaan vanhan huijarifirman papereita. Ne eivät löydä asiakirjojen välistä putoavalta tarralapulta hyödyllisiä puhelinnumeroita.

3. Lähde kentälle etsimään tietoa.

Tekoäly selviää ylioppilaskokeen tehtävästä tai yhdysvaltalaisesta asianajokokeesta, mutta ei kierä rappukäytävissä soittelemassa juttuun liittyvien asianajajien ovikelloja. Tekoäly osaa kirjoittaa tiivistelmän tutkivan journalismin oppikirjan johdantoluvusta, mutta kone ei istu huuruksessa autossa kuuntelemassa tietolähteeltä paljastusta, joka ei koskaan ole ollut netissä.

Tekoäly ei kuule vinkkejä siitä, että ministeri tekee töitään päihtyneenä eikä pysty selvittämään, miten oligarkki **Gennadi Timtšenkolle** junailtiin Suomen kansalaisuus.

Palaneen käryn haistamiseen tarvitaan yhä ihminen. Tarvitaan toimittaja, joka lähtee ruudun luota ulos. Takki päälle, kaulukset pystyyn ja menoksi! ●

Vesa Rantanen, 53

- *Ilta-Sanomien* urheilutoimituksen esihenkilö vuodesta 2013 alkaen.
- Sanoman jääkiekkotoukintojen sisältöpäällikkö 2015–2017.
- *Urheilusanomien* ja *Veikkaajan* toimituspäällikkö ja esihenkilö 2003–2013.
- *Ilta-Sanomissa* kesätoimittajana 1995 ja 1996. *Veikkaajan* jääkiekkotoimittaja ja NHL-kirjeenvaihtaja vuosina 1996–2003.
- Teki jääkiekkosisältöjä Sanoman eri kanaviin vuosina 2008–2021 yhdessä toimittaja **Tuomas Nyholmin** kanssa.
- Kirjoittanut jääkiekkoihaisen romaanin *Ammattilainen* (Revontuli 2001) sekä **Raimo Summasen** valmennuskirjan *Meidän päivä* (Teos 2005).
- Harrastuksina liikunta, ruoka, biljardi, leffat, kirjat ja journalismi kaikissa muodoissaan.
- Asuu Helsingissä, naimisissa, alle kouluikäinen lapsi.

Olet mielestäsi Suomen ainoa oikea urheilutoimittaja, Vesa Rantanen

Ilta-Sanomien urheilutoimituksen esihenkilö lopetti jääkiekon seuraamisen ja sanoo, että vain paini on urheilua.

Manu Marttinen, teksti ● Juuso Westerlund, kuva

Urheilutoimittajien tehtävä on auttaa suomalaisia fanitamaan urheilijoita ja tsempata urheilijat palkintopallille.

Selostaja **Pekka Tiilikaisen** ajoista ja valtionjohdon aloitteesta genreen liittyi tunkkainen nationalistinen laahus, ja selostuksissa sitä kuulee edelleenkin. Nyt osataan erottaa suomalaisten sukupolvikokemusten dokumentointi urheilujournalismista.

Haastat aina tilaisuuden tullen riitaa, etenkin Urheilutoimittajien liiton kanssa.

Kyseisen liiton puheenjohtaja höpisee välillä jotakin, ja siihen on otettava kantaa. Hän kirjoitti tammikuussa, että alallamme on 500 "ytimessä olevaa ammattilaista". Olemme siis näemmä yliresursoitu ala!

Olet mielestäsi Suomen ainoa oikea urheilutoimittaja. Muut ovat faneja ja entisiä urheiluseurojen puuhastelijoita.

Ennen alalle tultiin urheilu edellä toimittamaan, mutta jo pitkään tänne on tultu journalismi edellä. Urheilutoimittamisen historia ei ole erityisen kunnianhimoinen, mutta sen tulevaisuus on kirkas, kun siirrymme yhteiskunnallisemman journalismin suuntaan.

Jääkiekko on mielestäsi Suomen ainoa oikea urheilulaji. Kaikki muu on trikoissa kekkulointia tai hauskaa kuntoliikuntaa.

Vain paini on urheilua, kaikki muu on liikuntakasvatusta! Olen taustani takia profiloitunut jääkiekkotoimittajaksi, mutta keskityn nyt esihenkilötyöhön ja haluan kehittää urheilujournalismia. Myönnän rehellisesti: olen paljon kiinnostuneempi urheilujournalismista kuin urheilusta.

Urheilu on tärkeää, mutta niin on naisurheilukin.

Ehdottomasti totta! Urheilujournalismissa tasa-arvokysymykset ovat tulevaisuudessa keskiössä: miten saamme naisurheilun urheilujournalismin ytimeen ja miten me

alalla käsittelemme yleismaailmallista itseisarvoa eli tasa-arvoa.

Hjallis Harkimon ja Kalervo Kummolan kritisoimisesta on tullut sinulle pakkomielle.

Lehteni on tosiaan käsitellyt Kummolaa tavalla, josta voi tehdä johtopäätöksen jopa pakkomielteisyydestä, mutta nyt olen henkilökohtaisesti ja median hyvissä väleissä Kummolan kanssa. Harkimo sen sijaan tarjoaa toistuvilla hämärillä toimillaan pelkästään kritisoitavaa.

Entinen työparisi Tuomas Nyholm siirtyi jääkiekon SM-liigan viestintäjohtajaksi. Itse jatkat toimittajana, kunnes pääset Jääkiekkoliittoon viestintähommiin.

Olen pyhittänyt elämäni journalismille, mutta ymmärrän oikein hyvin Tuomaksen ratkaisun. En usko, että missään organisaatiossa olisi tarjolla työtä, joka voittaisi nykyisen työni.

Haukuit radiossa suomalaisia urheilupomoja lihaviksi. Ihmisen ulkonäön arviointi on tärkeä osa iltapäivälehtien urheilujournalismia.

Se oli Ylen ohjelma eikä sillä ole mitään tekemistä iltapäivälehtien urheilujournalismin kanssa. Lähettyksessä sanomani "keskivartalolihavat setämiehet" ei ole ulkonäön arvostelua, vaan totuudenmukaista valokuvan sisällön referointia.

NHL-kirjeenvaihtajavuosilta sinuun tarttuivat jääkiekkoliijoiden elkeet. Tarjoat kiekkomiljonäärien tapaan juomakierroksia koko baarille.

Ne elkeet alkoivat jo ennen NHL-aikaani. Olen aina ollut innokas ja höveli tarjoamaan, ja olen ylpeä tästä piirteestäni. Kantava elämänfilosofiani on, että jokainen tarjottu euro tulee joskus tuplana takaisin. Niin ei ole vielä koskaan käynyt. ●

Työttömyyspeli – näin et putoa turvan ulkopuolelle ja kierrät sudenkuopat

Jäätkö työttömäksi ensi kertaa? Tietoa etuuksista ja niiden ehdoista voi joutua keräilemään monesta paikasta. Väärä askel voi olla uhka työttömyysturvalle.

Aune Waronen, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka

Ohje: Lautapelissä on yksi pelaaja – sinä. Heitä noppaa ja liiku laudalla. Oikotiet eivät ole sallittuja.

LÄHTÖ

1.

Jää työttömäksi. Ilmoittaudu työnhakijaksi heti, kun saat tiedot työttömyyden alkamisesta tai viimeistään ensimmäisenä työttömyyspäivänäsi TE-palveluiden omilla sivuilla tai puhelimitse.

SUDENKUOPPA

Unohdat käydä merkitsemässä 'täpän' tai et heti löydä sivuilta kyseistä ruutua etkä jaksa etsiä sitä. Saat selvityspyynnön. Työttömyysturvasi voi olla uhattuna.

5.

Hae aktiivisesti kokoaikatyötä. Se on tärkein velvollisuutesi työttömänä.

Tee virkailijasi kanssa työllistymissuunnitelma. Siinä määritellään tehtävät eli esimerkiksi se, kuinka monta työpaikkaa sinun pitää hakea kuukaudessa. Määrä on 0–4.

Kun olet suorittanut tehtävän, sinun täytyy käydä TE-toimiston sivuilla merkitsemässä 'täppä' eli klikkaamassa työllistymissuunnitelmasta tehtävä suoritettu -ruutua.

6.

TE-toimisto ehdottaa sinulle yrittäjyyttä. Ellet ole varma, että selviät yrittäjänä tai freelancerina tai et halua yrittäjäksi, ehdotukseen ei kannata tarttua.

SUDENKUOPPA

Kerrot TE-toimiston haastattelussa, että aiot tehdä vähän töitä freelancerina, vaikka etsit kokoaikatyötä. Saat selvityspyynnön. Et onnistu vakuuttamaan TE-toimistoa siitä, ettei freelancetyö ole este kokoaikaiselle työllistymiselle. Sinut voidaan katsoa yrittäjäksi ja työttömyysturvasi voi olla uhattuna.

SUDENKUOPPA

Sait kuukaudeksi työn, jossa palkka on 700 euroa kuukaudessa, mutta työaika 82 prosenttia täydestä työajasta. Jäät työajan perusteella ilman työttömyys-etuutta tältä kuukaudesta.

7.

Haluat yrittäjäksi. Saat kokeilla yrittäjyyttä neljä kuukautta ennen kuin oikeutesi työttömyysturvaan tarkistetaan uudelleen. Jos yrittäjyys työllistää sinut kokoaikaisesti, voit hakea jo koeyleisyyden aikana starttirahaa. Se voi turvata toimeentulosi muutaman kuukauden, kunnes saat yritystoiminnasta riittävästi tuloa.

SUDENKUOPPA

Et ole hakenut tai et saanut starttirahaa. Neljän kuukauden kuluttua saat selvityspyynnön TE-toimistolta. Teet nyt päivittäin työtä yrityksessä ja pyrit toiminnan kasvattamiseen, mutta yritys ei vielä tuota rahaa. Sinut katsotaan työajan ja toiminnan laajuuden perusteella yrittäjäksi ja työttömyysturvasi voi olla uhattuna.

8.

Voit saada työttömyys-etuutta myös, jos teet osa-aikatyötä. Työaikasi ei saa ylittää 80 prosenttia alan täydestä työajasta. Alle kaksi viikkoa kestävä kokoaikatyö oikeuttaa myös soviteltuun työttömyys-etuuteen.

SUDENKUOPPA

Unohdat ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi tai et löydä sähköisestä asiointista oikeaa kohtaa. Oikeus työttömyys-etuuteen käsitellään vasta työttömäksi ilmoittautumis-päivästä. Etuutta ei makseta, jos työnhaku ei ole ollut voimassa.

SUDENKUOPPA

Puhelimesi soi. Et tunnista 0295-alkuista numeroa etkä vastaa. Saatat menettää oikeutesi työttömyysturvaan, jos TE-toimisto ei saa sinuun yhteyttä.

2.

Hae työttömyysetuutta työttömyyskassastasi, kun olet ollut kaksi viikkoa työttömänä. Journalistiliiton jäsenet kuuluvat A-kassaan.

Saat

ylimääräisen heittovuoron: Kuulut liittoon ja sen kautta työttömyyskassaan.

3.

Olet tehnyt työtä freelancerina Yleisradiolle Yhtyneet-sopimuksella tai Media-kunta-osuuskunnalle työsopimus-suhteessa. Voit olla työttömyys-turvan piirissä. Jos et ole tehnyt työsuhteista työtä, freelancerina sinun on mahdollisesti kuuluttava Yrittäjäkassaan saadaksesi ansiosidonnaista päivärahaa.

Jos et kuulu liittoon tai kassaan, hae työttömyys-etuutta Kelalta.

4.

Olet ilmoittautunut työttömäksi ja TE-toimisto lupaa ottaa yhteyttä sinuun viiden päivän kuluessa.

Ensimmäisten kolmen kuukauden aikana TE-toimiston yhteyshenkilö ottaa sinuun yhteyttä joko puhelimitse tai videopuhelun välityksellä. Yhteydenottoja voi tulla jopa kahden viikon välein. Käy TE-toimiston sivuilla säännöllisesti tarkistamassa mahdolliset viestit.

Saat

ylimääräisen heittovuoron: Kuulut kassaan.

9.

Olet ollut työsuhteessa, mutta sinulla on kaukaiselta freelancer-ajaltasi toiminimi. TE-toimisto tutkii, onko yrittäjyys päätoimista vai sivutoimista. Jos olet tehnyt myös freelancer-aikana työsuhteista työtä ja haet edelleen kokopäivätyötä, saatat saada päätöksen yritys-toiminnan sivutoimisuudesta. Merkitystä on myös sillä, jos et ole YEL-velvollinen.

Saat

ylimääräisen heittovuoron: Saat lausunnon sivutoimisesta yritystoiminnasta. Haet edelleen kokopäivätyötä. Voit tehdä myös yrityksen kautta keikkoja, mutta muista ilmoittaa, jos yritystoiminnan laajuus muuttuu. Yritystoiminnan sivutoimisuus voidaan myös tarkastaa uudestaan.

10.

Saat työpaikan! Työpaikka voi olla myös osa-aikainen tai määrä-aikainen, mutta sinun on pitänyt hakea kokopäivätyötä.

Saat kymmenen heittovuoroa ja vauhtisi kiihtyy pelilaudan ulkopuolelle.

MAALI

Työsuhde = Työtä tehdään sopimuksen perusteella vastiketta vastaan, henkilökohtaisesti ja työnantajan johdon ja valvonnan alaisena. TE-toimisto edellyttää, että työsopimuksessa on määritelty työaika. Vaikka kyse olisi nollatuntisopimuksesta, tulee tieto työajasta löytyä. Samoin selvitetään se, että työnantaja pidättää lakisää-teiset verot ja sotut. Työnhakija ei maksa näitä itse.

Lähteet: suomi.fi, te-palvelut.fi, a-kassa.fi, journalistiliitto.fi.
Taustatietoja on saatu myös keskusteluista journalistiselta ja luovalta alalta työttömäksi jääneiden henkilöiden kanssa.

IRTISANOMISET

Miten ihminen irtisanotaan oikein? Entä väärin? Toimittaja Laura Seppä irtisanottiin kahdesti peräkkäin. Tuomo Björksten koki, että hänen potkunsa hoidettiin hyvin. ➔

Manu Haapalainen, teksti • Jarmo Tyyskä ja Teemu Kuusimurto, kuvat

Laura Seppä otti kahdet
potkunsaa raskaasti. Hän
harkitsee alan vaihtoa.

Minusta vaikeista asioista pitäisi puhua enemmän” sanoo **Laura Seppä**.

”Ehkä olen ehtinyt käsitellä omia irtisanomisiiani sen verran, että niistä on jo helpompi kertoa.”

Laura Seppä on Haapavedellä asuva toimittaja. Hänet on parin vuoden aikana irtisanottu Kaleva Mediasta kahdesti.

Toimittajana 25 vuotta työskennellyt Seppä irtisanottiin *Pyhäjokiseudusta* keväällä 2021. Potkujen taustalla olivat muutosneuvottelut. Vielä samana vuonna, syksyllä 2021, Seppä sai uuden työpaikan. Uusi työsuhte *Siikajoki-laaksossa* päättyi syksyllä 2022 irtisanomiseen. Tällä kertaa potkut olivat henkilöperusteiset.

Molempiin irtisanomisiin liittyi henkilökohtaisia vaikeuksia, joilla oli vaikutuksensa työn tekemiseen. Sepästä kuitenkin tuntuu pahalta tapa, jolla potkut annettiin. Hän olisi toivonut työnantajalta työsuhteita päättävässä inhimillisyyttä.

Kyse ei ole siitä, olivatko irtisanomiset oikeudenmukaisia. Kyse on siitä, että potkut voi antaa joko julmasti tai mahdollisimman asiallisesti.

KALEVA MEDIA IRTISANOI KEVÄÄLLÄ 2021 toimituksistaan yt-neuvotteluiden jälkeen kuusi työntekijää. Seppä kertoo aavistaneensa, että yt-ruletti osuu omalle kohdalle. Talousluvuista pystyi päättämään, että irtisanomiset voisivat osua *Pyhäjokiseutuun*. Pienessä toimituksessa vaihtoehtoja ei ollut montaa.

”Olin palailemassa pitkältä sairauslomalta töihin, kun muutosneuvottelut päättyivät”, Seppä kertoo.

”Minulla oli perjantaiksi sovittuna työterveysneuvottelu. Torstaina töistä soitettiin. Arvasin, mitä asia koskisi. Istuin sohvalla, en pystynyt vastaamaan, itkin.”

Seppä meni seuraavana aamuna sovitusti luottamushenkilön tukemana työterveysneuvotteluun.

”Jatkoani ja työkuormaani käytiin läpi ihan normaalisti. Se tuntui teatterilta.”

Uusi soitto tuli maanantaina. Työnantajalla olisi asiaa, joka vaatisi käyntiä lehtikonsernin pääkonttorilla Oulussa.

”Minulla oli aikaa valmistautua tilanteeseen, ja tiesin mitä tulee tapahtumaan”, Seppä sanoo.

”Mutta odottaminen tuntui pahalta.”

Seppä ehti odotellessaan miettiä kysymyksiä työnantajalle.

”Halusin puhua siitä, millä tavalla ihmisiä irtisanoetaan, mutta myös siitä, miksi irtisanomiset kohdistetaan näin, ja mitä muita vaihtoehtoja on ehkä mietitty.”

Tilanne oli kuitenkin nopeasti ohi. Keskustelulle ei ollut aikaa.

Sisältöjohtaja ja talousjohtaja kertoivat asiansa. Sitten piti allekirjoittaa paperi.

”Pakkohan se nimi on siihen laittaa. Sen jälkeen vasta puolen ei enää tarvitse jäädä kuuntelemaan.”

Toinen irtisanojista viittasi lyhyessä keskustelussa Sepän elämänhallintaan. Se tuntui tuotannollistaloudellisista syistä tapahtuneen irtisanomisen yhteydessä asialtomalta ja loukkaavalta.

Irtisanotut kertovat: Näin sain potkut

”Viestintäjohtaja tuli siihen tulokseen, että jos sivari on yli viikon kipeä, hän on lintsari ja lintsareista pitää hankkiutua eroon. Niinpä sain potkut sivaripaikastani.”

”Konsernissa aukesi paikka. Edes pääluottamushenkilö tai työsuojeluvaltuutettu eivät ilmoittaneet siitä minulle. Tajusin vasta jälkeenpäin, kuinka väärin minua tässä kohdeltiin. Näinkö kaikki vain halusivat minusta eroon?”

Työskentelen nykyisin freelancetoimittajana. Vaikka leipä on välillä tiukassa, voin paljon paremmin kuin entisessä työssäni.”

”Olin aivan rikki ketjutuksista. Syksyllä alkoivat yt:t. Kaikkien määräaikaisten piti hakea paikkoja, joita oli aivan liian vähän. Valinnat oli keskitetty pomolle, joka oli alusta

asti osoittanut, ettei pidä minusta.

Mailiini tupsahti viesti: ’Valitettavasti valintamme ei kohdistunut sinuun.’ Viikon päästä valinnat tehnyt pomo soitti minulle. Hän lupasi, että jutellaan, lupasi palata asiaan. Hän ei tietenkään ollut minuun yhteydessä enää koskaan.”

”Olin ollut väheksynnän kohde miesvaltaisessa osastossa. Sitten lehteen tuli uusi vastaava päätoimittaja. Hän antoi ymmärtää, että alkaisi kiusaamisen suhteen uusi nollatoleranssin aika. Luotin typeryydessäni häneen. Aloin puolustaa etujani. Muutamassa kuukaudessa olin saanut kolme varoitusta epäasiallisesta käytöksestä, mikä johti käytännössä laittomiin potkuihin lähes 30 vuoden työsuhteen jälkeen. Potkut hoidettiin epäasiallisesti ja luotiin kuva, että olisin saanut

potkut alkoholin käytön takia. Minusta tuli epähenkilö entisten työtovereiden joukossa.”

”Sovimme toimitusjohtajan kanssa, että nyt panostetaan uudistumiseen, ja että uudistusvuonna pienempi voitto olisi ok. Kun lähdimme kesälomille, kaikki olivat täynnä iloa ja odotusta. Töihinpaluupäivänä sain toimitusjohtajalta sähköpostin: Lehti lopetetaan ja kaikki irtisanoetaan. Toimitusjohtaja ei tiennyt, että toimi laittomasti irtisanoessaan kaikki ilman yt-prosessia. Henkilöstö kutsuttiin uudelleen paikalle ja kerrottiin, että lehti ei sittenkään lopu. Henkistä terveyttä kaikenpuolinen perseily järkytti, ja monet irtisanomisshokista juuri ja juuri selvinneet työntekijät joutuivat jäämään sairauslomalle.”

Irtisanomisistaan kertoneiden henkilöllisyydet ovat Journalistin toimituksen tiedossa. Lue pidemmät tarinat: Journalisti.fi

”Mietin, millaista inhimillinen kohtelu olisi irtisanomistilanteessa ollut. Olisiko se ollut keltään pois, jos olisi pahoiteltu, että tämä sattui osumaan sinuun, ja kiitetty työpanoksesta?”

Sepän mukana oli pääluottamushenkilö, jonka läsnäolo oli hyvä tuki. Seppä olisi halunnut äänittää tilanteen, mutta se kiellettiin. Häntä kehoitettiin lähettämään kysymyksensä työnantajalle sähköpostilla.

”Sieltä tuli suppea vastaus. Vastattiin ja ei vastattu.”

Vielä oli jäljellä työpisteen tyhjennys *Pyhäjokiseudun* toimituksessa. Paikalla oli esihenkilö – ja uusi, kesäksi töihin tulossa ollut ihminen.

”Hän istui vanhalla työpisteelläni perehtymässä töihinsä”, Seppä huokaa.

”En usko, että kenelläkään oli tarkoituksena lyödä lyötyä, mutta koin tilanteen traumatisoivaksi. En saanut edes pakata kampeitani itse. Ne oli pantu pahvilaatikoon. Jäin siihen istumaan ja käymään tavaroitani läpi.”

Seppä sanoo jääneensä kaipaamaan työnantajaltaan tilannetajua.

”Tuli olo, että entiseen työntekijään ei tarvitse käyttää paukkuja. Samaan aikaan muistaa, miten on vuosikymmenet tarvittaessa joutanut ja ajatellut työnantajan etua. Tuntuu se pahalta.”

Seppä kuvailee eläneensä irtisanomisen jälkeen melkoisessa tunnekuohussa.

”Varsinkin pienellä paikkakunnalla toimittajan työidentiteetti on vahva. Ihmiset tulevat kaupassa kertomaan juttuvinkkejään.”

Olisiko se ollut keltään pois, jos olisi pahoiteltu, että tämä sattui osumaan sinuun, ja kiitetty työpanoksesta?

Siikajokilaaksosta vuonna 2022 irtisanottu Laura Seppä

SEPÄN IRTISANOMISAIKANA KALEVA MEDIALLA aukesi uusia työpaikkoja. Hän sai työn, jossa osa ajasta kului *Siikajokilaaksossa*, osa Oulun kaupunkilehti *Forum24:ssä*. Olo oli hyvä, vaikka toimenkuvan maantieteellinen laajuus oli haaste.

Kelpaamattomuuden tunne helpotti. Sain käytyä myös Kalevan HR-puolen kanssa hyvän ja rehellisen keskustelun irtisanomisestani.

”Alku uudessa työssä sujui hyvin. Sitten Sepän

Työpsykologi: Toipumiseen on varattava vähintään kuukausia

Työterveyslaitoksella psykologina työskentelevä Elisa Valtanen, miten irtisanominen hoidetaan inhimillisesti?

”Esihenkilöitä olisi syytä valmentaa tilanteeseen. Shokki voi irtisanottavalle olla niin voimakas, ettei tilannetta juurikaan muista jälkikäteen, mutta on tärkeää, että puhetapa on arvostava. Tuodaan esille myös irtisanottavan osaamista ja pätevyyttä. Tarjotaan perusteita, miksi irtisanomisiin on jouduttu. Kerrotaan saatavilla olevasta tuesta.”

Mitä irtisanottu voi tehdä pehmentääkseen kokeamaansa iskua?

”Monenlaisia tunteita voi herätä: häpeää, kiuk-

kua, pettymystä. Olennaista on hyväksyä tunteet. Ne kuuluvat asiaan. Samalla kannattaa muistaa, että niistä voi ajan kanssa siirtyä eteenpäin.

Työnantajalta voi kysyä perusteita irtisanomiselle, mutta kannattaa varautua siihen, että kattavaa selitystä ei välttämättä saa.”

Millä tavalla ajatuksia voi alkaa suunnata eteenpäin?

”Voi muistella, missä asioissa on onnistunut, ja miten on ennenkin selvinnyt koettelemuksista. Tärkeää on, että olisi ihmisiä, joiden kanssa jakaa kokemuksiaan, läheisiä tai vaikka työterveyshuolto.

Hyvässä tapauksessa irtisanominen voi olla saumakohta arvojen ja tavoitteiden tarkastelemiseksi. On hyvä muistaa, että ammattitaito ja osaaminen ovat yhä tallella.

Omasta hyvinvoinnista on tärkeää koittaa pitää kiinni, nukkua, ulkoilla, hakea apua matalalla kynnyksellä.”

Kauanko irtisanotun toipuminen kestää?

”Usein kuukausia, omasta elämäntilanteesta ja voimavaroista ja irtisanotuksi tulemisen kokemuksesta riippuen.”

Miten jäljelle jäävän työyhteisön tulisi käsitellä irtisanomisia?

”Irtisanomiset vaikuttavat myös niihin, jotka ovat saaneet jäädä. Ei voida jatkaa kuin mitään ei olisi tapahtunut. On tärkeää huomioida irtisanomisten aiheuttamat tunteet, kuten haikeus ja suru, myötätunto, huoli omastakin tulevaisuudesta. Tilanne on voinut synnyttää ristiriitoja. Niille pitäisi antaa tilaa. Työtehtäviä on pakko jakaa uudelleen. On huomioitava myös siitä nousevat tunteet. Tärkeää on myös mennyt ja lähteneitä arvostava puhe. Työntekijöiden olisi hyvä olla armollisia itselleen ja pyrkiä hyväksymään tilanteensa heräävät tunteensa.”

Miten pitkään työyhteisöltä kestää toipua irtisanomisista?

”Usein kuukausia.”

Onko työnantajan kohtuullista odottaa, että töistä suoriudutaan tuona aikana normaalisti?

”Kriisitilanne vie voimavaroja ja psyykkistä energiaa. On hyvä ottaa huomioon, että työteho voi tilapäisesti laskea.”

Manu Haapalainen

Tuomo Björksten joutui lähtemään aamulehdestä 2012. Iskua pehmensi työnantajan empaattinen asenne.

elämäntilanteessa tapahtui muutos. Tuli pakottavia menoja keskelle työpäivää ja uupumus. Seppä sanoo kertoneensa tilanteestaan säännöllisesti työnantajalle ja tehneensä menojensa aiheuttamat poissaolotunnit tunnollisesti takaisin.

”Ajattelin, että on oikein pitää työnantaja kartalla. Sitä sain yllättäen varoituksen, koska en ollut ihan aina tavoitettavissa työaikana. Pyysin työterveysneuvottelua ja lääkärin kehotuksesta myös työn keventämistä.”

Paria kuukautta myöhemmin Seppä irtisanottiin jälleen, nyt henkilöperusteisesti. Työnantaja nosti esiin muun muassa yksittäisten juttujen myöhästymiset. Sepän mielestä kyse oli uutistyon normaaleista aikataulumuutoksista ja tärkeysjärjestyksessä kärkeen kiilaavien juttujen priorisoinnista.

”Tavallaan potkut eivät tulleet enää yllätyksenä”, hän sanoo.

”Mutta iso pettymys se oli. Olin koittanut aina ilmoittaa, jos jouduin poikkeamaan normaalista päivärytmistä. Olin ajatellut, että hommat ovat hoituneet ihan kohtuullisesti.”

Seppä sanoo nyt jälkikäteen toivovansa, että työnan-

taja olisi äkkiratkaisujen sijaan ajoissa ilmaissut, mitä hänen tulisi tehdä toisin tai paremmin.

Irtisanominen hoidettiin parin päivän varoitusajalla järjestetyssä kuulemisessa.

”Tilanne itsessään oli kiireettömämpi, ja sain itsekä kommentoida työnantajan näkemyksiä. Mutta Luran toimittajantyöt oli tältä erää siinä”, Seppä sanoo.

Hän sanoo nyt harkitsevansa uudelleen kouluttautumista ja alan vaihtoa.

”En halua nostaa itseäni ihmisenä tai työntekijänä paremmaksi kuin mitä olen”, hän sanoo.

”Mutta olisin toivonut, että työnantajan kanssa olisi voinut aidosti keskustella siitä, onko joitakin järjestelyjä, joilla työtä pystyisi väliaikaisesti keventämään.”

”JOS OLISIN OLLUT PITKÄÄN työttömänä, varmasti mieliala olisi alkanut laskea”, sanoo Ylellä nuorten uutistoimituksessa työskentelevä Tuomo Björksten.

”Työ on meille journalistille sen verran iso intohimo, että satuttaa, jos se viedään pois.”

Björkstenin työuran tähän saakka dramaattisimmat

vaiheet osuivat kevääseen 2012. *Aamulehdessä* käytiin yt-kierrosta.

Se oli hyvin epävarmaa aikaa”, Björksten sanoo.

”Neuvotteluista tihkui niin vähän tietoa, että ehdin jo hieman unohtaa koko asian. Kun sitten saimme kuulla, että ihmisiä irtisanotaan, en enää uskonut, että se osuisi omalle kohdalle.”

Pian Björkstenin puhelin kuitenkin soi. Soittaja oli *Aamulehden* silloinen vastaava päätoimittaja **Jouko Jokinen**, joka pyysi Björkstenin neuvotteluhuoneeseen, lehden toimitilojen ylimpään kerrokseen.

”Silloin tiesin, että nyt kävi pahasti”, Björksten sanoo.

Sunnuntai-liitteessä työskennellyt Björksten päätti hissin sijaan kävellä portaat. Matkalla oli aikaa miettiä, miten elämä tästä eteenpäin järjestyi.

”Vaikka vähän hengästyin, olin perille päästyäni ehtinyt jo hieman rauhoittua.”

Tunnelma ylimmässä kerroksessa oli haudanvakava. Oli ilmiselvää, että Jokinen ja muut työnantajan edustajat olivat aidosti pahoillaan.

”He olivat kuin joku olisi kuollut”, Björksten sanoo.

”Tuntui tärkeältä, että heistä välittyi, että tilanne oli heillekin vaikea. Jo irtisanomistilanteessa tuli sellainen olo, että tulen selviämään.”

Björkstenin maltilliseen reaktioon vaikuttivat paitsi työnantajan korrekti käytös ja kiitokset työpanoksesta, myös muutoksille suotu elämäntilanne. Ikää oli vasta 30 vuotta, asuntolainat vielä ottamatta ja perhe perustamatta.

Puolison kanssa oli muutenkin mietitty, minne pariskunta asettuisi asumaan.

”Aika nopeasti siinä tuli ajatus, että asetumme nyt varmasti pääkaupunkiseudulle.”

Myös työyhteisö suhtautui Björkstenin potkuihin kannustavasti ja sydämellisesti. Se tuntui tärkeältä.

”Sain hirveästi tsemppiviestejä ja tarjouksia työkeikoista. Oli hyvä ratkaisu kertoa potkuista saman tien mahdollisimman avoimesti. Häpeää en kokenut, koska syyt eivät liittyneet minuun.”

IRTISANOMISEN JÄLKEISINÄ VIIKKOINA mielialat vaihtelivat, Björksten kertoo. Välillä tuntui, että potkuista selviää kyllä, kun ympärillä on välittäviä ihmisiä. Ajoittain mielen valtasi epätietoisuus ja epävarmuus toimeentulosta. Iskua helpottivat irtisanomisajan palkka ja jopa runsaalta tuntunut lopputili, vaikka *Aamulehden* kanssa ehti olla erimielisyyttä loma-asioista.

”Yt-sopimukseen oli kirjattu, että jos on pitämättömiä lomina, ne pidetään irtisanomisaikana. Koin sen epärealistiseksi. Lopulta työnantaja tuli asiassa vastaan, ja pääsimme yhteisymmärrykseen.”

Välit *Aamulehden* säilyivät hyvinä, mistä kertoo sekin, että Björksten kävi tekemässä lehdessä vielä syksyllä 2012 alkaneen lyhyen sijaisuuden.

Uusi ura löytyi kuitenkin Ylestä, aluksi kesätyön kautta. ”Hain töitä vimmatusti. En lopulta kerennyt olla virallisesti työttömänä lainkaan.”

Kesätoimittajuutta seurasi sarja määräaikaisuuksia Ylellä. Lopulta Björkstenin vakinaisti Ylelle vastaavaksi päätoimittajaksi siirtynyt Jouko Jokinen. Nyt Björksten työskentelee Ylen nuorten uutistoimituksen tuottajana.

”Olen alkanut toistella nuoremmille *Aamulehdessä* opimiani, silloin hassuina pitämäni mantroja: Muista kirjoittaa juttuun, miksi se on tehty ja minkä takia se on tehty juuri nyt.” ●

Oli hyvä ratkaisu kertoa potkuista saman tien mahdollisimman avoimesti. Häpeää en kokenut, koska syyt eivät liittyneet minuun.

Aamulehdestä 2012 irtisanottu Tuomo Björksten

Juristi: Työnantajan oltava avoin

Journalistiliiton juristi Tuomas Aalto, mitkä huonot käytännöt ovat irtisanomistilanteissa yleisiä?

”Salaileva ja passiivinen asenne asioiden selvittämiseen jättää helposti irtisanotullekin ajatuksen, että tässä on jotakin mätää.

Toisinaan työnantaja yrittää savustaa työntekijän ulos tarjoamalla alennettua palkkaa tai huonompia töitä. Taustalla voi olla henkilööön liittyvää skismaa. Tällainen on työnantajalta osaamatonta menettelyä ja se kääntyy helposti itseään vastaan. Jos työntekijästä halutaan eroon, on paras vain maksaa hänelle kunnolla. Kertyneitä lomina koitetaan joskus laittomasti määrätä pidettäväksi irtisanomisaikana.

Hyviä käytäntöjä taas ovat avoimuus ja halukkuus huolehtia työntekijän lakisääteisistä oikeuksista irtisanomisen jälkeenkin.”

Mikä on hyvä tapa ratkaista riitaisa irtisanominen?

”Yksi hyvä tapa on sovintosopimus. Työsuhde päätetään sopimalla tai irtisanottu luopuu vaatimuksistaan. Työnantaja maksaa korvauksen. Sovinto on kustannustehokas tapa, jossa molemmat osapuolet säilyttävät kasvonsa eivätkä lähde oikeuteen riitelemään. Välillä esimerkiksi irtisanotun pitkä työsuhde voi puoltaa isoa korvausta, jolloin kannattaa riidelläkin.”

Mitä on syytä tietää oikeuksistaan irtisanomistilanteessa?

”Luottamushenkilön saa aina ottaa mukaan. Irtisanomistilanteessa ei yleensä tapahdu mitään oleellista. Päätös on tehty jo aiemmin. Kyse on vain muodollisuudesta. Ei toki kannata käyttäytyä itsensä kannalta epäedullisesti, koska työsuhde on edelleen voimassa. Työsuhteen päättymispäivä on yleensä vasta tulevaisuudessa.”

Jatkuuko työntekevelvoite irtisanomisen jälkeen?

”Tämä on työnantajan päätettävissä. Yleensä työntekevelvoitteesta vapautetaan, mutta työntekijän automaattinen oikeus se ei ole.”

Milloin viimeisen palkan saa?

”Kaikki työntekijän saatavat on maksettava viimeistään työsuhteen päättymispäivänä, ellei työsopimuksessa ole toisin sovittu.”

Miten pitkään irtisanottu on oikeutettu työterveyshoitoon?

”Jos viisi vuotta työsuhteessa ollut työntekijä irtisanotaan tuotannollistaloudellisin perustein, säännöllisesti vähintään 30 henkilöä työllistävällä työnantajalla on velvollisuus järjestää työterveyshuolto kuuden kuukauden ajan työntekevelvollisuuden päättymisestä.”

Onko työnantajalla oikeus tutkia ex-työntekijän sähköpostit?

”Ei. Tätä säätelee laki yksityisyyden suojasta.”

Voiko työnantaja kieltää työnantajan kritisoimisen työsuhteen päätyttyä?

”Ei. Sovintosopimuksessa tällaisestakin voidaan joskus sopia.”

Manu Haapalainen

JOURNALISTIIKAN TYÖELÄMÄPROFESSORI lukuvuodelle 2023–2024

Tampereen yliopiston Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunnassa (ITC) on haettavana journalistiikan työelämäprofessorin tehtävä ajanjaksolle 1.8.2023–30.6.2024.

Haemme työelämäprofessoriksi omalla alallaan kokenutta journalistia. Asiantuntemus voi olla laajasti journalismin eri alueilta, kuten esimerkiksi:

- visuaalinen journalismi, visuaalinen tarinankerronta, visuaalinen informaatio
- Journalismin teknologisoituva, kansainvälistyvä ympäristö (dataistuminen, tekoäly, yleisöanalytiikka jne.)
- Journalismin kehittyvät ja nousevat lajityypit (datajournalismi, livejournalismi, tarinallinen journalismi jne.)
- Journalismin muuttuvat työolosuhteet, esimerkiksi kriisialueilla.

Journalistiikan työelämäprofessorin tehtävä edellyttää:

- Käytännöllistä perehtyneisyyttä tehtävälleen, mikä osoitetaan vahvoilla journalistisilla näytöillä.
- Kykyä antaa journalistiseen toimintaan liittyvää opetusta. Opetuksessa käytettävät kielet ovat suomi ja/tai englanti.
- Tehtävän edellyttämiä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Valinnassa painotetaan erityisesti työsuunnitelmaa, johon tulee sisältyä yksilöity opetussuunnitelma.

Hakuaika päättyy 29.4.2023 klo 23.59. Yliopiston <http://tuni.fi/toihin> -sivustolla avoimet työpaikat -osiossa löytyy tarkempaa tietoa tehtävän vaatimuksista, luonteesta ja palkasta sekä hakemuksessa vaadituista liitteistä.

Tehtävän sisältöä, toimenkuvaa ja työsuunnitelmaa koskevat tiedustelut:

Viestinnän yksikön päällikkö
Iiris Ruoho,
iiris.ruoho@tuni.fi,
040 190 4150

Hakuprosessia koskevat tiedustelut:

HR-asiantuntija
Teuvo Moilanen
teuvo.moilanen@tuni.fi

Haemme

TOIMITTAJAA

Oletko idearikas printtilehden toimittamisen ja tuottamisen hallitseva ammattilainen, jolla on kokemusta myös verkko-lehdessä työskentelemisestä? Saatat olla etsimämme toimittaja Teollisuusliiton Tekijä-jäsenlehteen.

Tehtävässä vastaat Tekijän sisällöllisestä suunnittelusta, toteutuksesta ja kehittämisestä yhdessä toimituksemme kanssa. Toimitat, tuotat ja päivität teksti- ja kuvasisältöjä printti- ja verkkolehteen sekä osallistut liiton sähköisen viestinnän ja muun julkaisu toiminnan sisältöjen tuottamiseen.

Katso tarkemmat tiedot

www.teollisuusliitto.fi/avoimet-tyopaikat

Haku päättyy 30.4.2023.

**Teollisuus
liitto**

Urjalan Sanomat etsii herkkää uutisnää!

- ✓ Sytytkö paikallisjournalismista?
- ✓ Onko sinulla hyvä uutisvainu?
- ✓ Osaatko kirjoittaa mukaansatempaavasti ja napakasti?

Jos vastasit kolmesti kyllä ja tunnet toimituksen arjen sekä yleistoimittajan työtavat, sekä osaat taittaa, saattaa vakituinen pestimme kiinnostaa juuri sinua.

Urjalan Sanomat on 106-vuotias, itsenäinen ja ennakoluuloton paikallismedia. Työllistämme viisi henkilöä ja toimipisteemme on Urjalan ytimessä.

Olet aikaansaava ja tunnet maaseutumaisen elämäntavan. Osaat ottaa tekniset työkalumme helposti haltuun ja pystyt antamaan niiden kehittämiseen myös oman panoksesi.

Vakituinen työsuhte voi alkaa mahdollisuuksiesi mukaan jo keväällä 2023. Palkkaus määrittyy journalistisen alan työehtosopimuksen mukaisesti. Työsuhteessa noudatetaan 6 kk koeaikaa.

Mikäli kiinnostuksesi heräsi, lähetä vapaamuotoinen hakemuksesi ja CV:si viimeistään 28.4. osoitteeseen: pasi.salo@urjalansanomat.fi. Paikka voidaan täyttää aiemmin, jos sopiva henkilö löytyy.

Lisätietoja:
päätoimittaja-toimitusjohtaja Pasi Salo
p. 0400 529 165

**URJALAN
SANOMAT**

Kavalluksesta tuomitun valinta päätoimittajaksi tyrmistytti Savossa

Jose Riikonen, teksti ● Ville Niskanen, kuva

Savossa on noussut kohu, kun Etelä-Savon journalistien varojen kavalluksesta yhdeksän vuotta sitten tuomittu **Kimmo Halonen**, 62, nimitettiin Keskiuomalainen-konserniin kuuluvan *Sinun Savo* -ilmaisjakelulehden päätoimittajaksi.

Halonen tuomittiin vuonna 2014 kymmenen kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen törkeästä kavalluksesta, luottamusaseman väärinkäytöstä ja väärennyksestä. Lisäksi hänet tuomittiin korvaamaan säätiölle kavalletut puukauppasummat, sähköliittymien purusta aiheutuneet taloudelliset vahingot sekä säätiön oikeudenkäyntikulut.

Puukauppakavalluksista kertyi yhteensä 43 650 euroa korvattavaa. Sähköliittymien puuttumisesta katsottiin aiheutuneen 14 000 euron vahingot.

”Halonen ei ollut hoitanut mitään velvollisuuksia. Kaikki laskut olivat maksamatta. Virkistysäätiön mökeiltä oli jouduttu purkamaan sähköliittymätkin, ja uusien liittymien saamiseen meni pari vuotta aikaa. Sen vuoksi yksi kesä meni kokonaan vuokraamatta”, sanoo **Seija Lipsanen**.

Hän on eläkkeellä oleva toimittaja ja oli vuonna 2014 yksi kolmesta virkistysäätiön hallituksen jäsenestä.

Kaiken kaikkiaan Halonen määrättiin maksamaan säätiölle noin 70 000 euroa. Hän suoritti osuudestaan 50 000 euroa, mutta noin 20 000 euroa on Lipsasen mukaan vielä maksamatta.

”Nimitysasiasta on oltu tyrmistyneitä”, Lipsanen sanoo.

”Hän kirkkain silmin sanoo, että on tuomionsa suorittanut. Minun oikeustajuni sanoo, että ei sitä rikosta ole sovitettu, jos tuomiossa määrättyjä maksuja on maksamatta.”

Hän ei usko, että Halosella on aikomuksia maksaa puuttuvaa 20 000 euroa. Lipsasen mukaan pieniä summia tulee ulosoton kautta, mutta velka ei ole lyhenyt, vaan kysymys on korkokuluista.

Lipsanen ihmettelee, miten Halonen voi toimia lehden päätoimittajana etenkään nyt, kun päätoimittajilta odotetaan varsin moitteetonta käytöstä: Kaksi Sano-

Savossa syntyi kohu, kun Etelä-Savon journalistien virkistysäätiön varojen kavalluksesta tuomittu Kimmo Halonen nimitettiin *Sinun Savo* -ilmaisjakelulehden päätoimittajaksi. Säätiöllä on kolme mökkiä, jotka sijaitsevat Puumalan Hurissalossa Saimaalla.

ma-konsernin päätoimittajaa on hiljattain eronnut tehtävistään.

Helsingin Sanomien vastaava päätoimittajan **Kaius Niemi** erosi rattijuopumus-epäilyn vuoksi, ja *Aamulehden* vastaava päätoimittaja **Jussi Tuulensuu** erosi käytettyään juhliissa epäasiallisesti.

Keskiuomalainen-konsernin konsernijohtaja **Vesa-Pekka Kangaskorpi** on viime aikoina vastaillut asiaan liittyviin soittoihin ja viesteihin tiuhaan.

”En tiennyt tätä taustaa, kun valinta tehtiin. Vastuullisuuden kulmasta asia on hankala: Jos on tehnyt rikoksen, onko synnit sovittamalla mahdollista palata takaisin normaaliin elämään, vai eikö sen jälkeen voi työllistyä – tätä pohditaan edelleen”, Kangaskorpi sanoo.

”Minulla ei tässä vaiheessa ole sellaista tietoa, jonka perusteella solmittu sopimus voitaisiin purkaa.”

Säätiön mukaan Halosella on edelleen 20 000 euroa korvaussummia maksettavanaan.

Kimmo Halonen kokee, että tapaus on ollut raskas.

Sanot, että olet kärsinyt rangaistuksesi, mutta säätiön mukaan olet jättänyt maksamatta 20 000 euroa korvauksia. Siellä on myös epäily siitä, että sinulla ei ole aikomuksiakaan maksaa puuttuvaa korvaussummaa.

”Olen lyhentänyt ja lyhennän edelleen kevytyrittäjänä sitä summaa. Välillä olen ollut kuukausipalkallakin. Ulosotto ottaa jokaisesta palkasta ja palkkiosta osan, milloin menee muutamia sataasia kuussa ja milloin menee tonneja. Sitä häntää tässä hoidellaan”, Halonen sanoo.

Säätiössä ihmetellään, että kun olet kuitenkin ollut töissä, niin miksi velka ei lyhene?

”Se pitää voudilta kysyä. Minulle tulee aina laput, että mitä on mennyt, ulosottomaksut ja korot. Välillä se (palkka tai palkkio) riittää niihin, mutta eihän se lähde lyhenemään. Jos välillä laskutan tonninn, niin eihän siitä lähde kuin kolmesataa. Niissä on niin helkatin isot korot ja ulosottomaksut päälle.”

Osa-aikaeläkkeellä oleva Halonen sanoo maksavansa parhaan kykynsä mukaan. Hän sanoo, että ei yritä kiertää maksuvelvoitteitaan. ●

Pulitzer-palkittu tutkiva toimittaja paloi loppuun ja ryhtyi hyvinvointivalmentajaksi. Nyt hän kehottaa journalisteja muuttamaan tapansa.

Marja Honkonen, teksti • Emmi Nieminen, kuvitus

Vuonna 2017 espanjalainen tutkiva toimittaja ja data-journalisti **Mar Cabra** voitti tiiminsä kanssa Pulitzer-palkinnon Panaman paperit-uutisoinnista. Hän työskenteli kansainvälisen tutkivien toimittajien verkoston ICIJ:n data- ja tutkimusyksikön johtajana ja oli uransa huipulla. Siltä hänestä ei kuitenkaan tuntunut.

”Ajattelin, että *what the fuck*. Tiedän, että minun pitäisi olla onnellinen.”

Cabra oli leipääntynyt työhönsä, väsynyt ja pahantuulinen. Viikonlopuista ja lomista ei ollut apua.

Vasta kun Cabra päätti jäädä pois töistä, hän tajusi palaneensa loppuun. Toipumiseen meni vuosi. Sen jälkeen hän päätti, ettei palaa toimittajaksi.

Cabra perusti hyvinvointivalmentajien **Kim Bricen** ja **Aldara Martiteguin** kanssa The Self-Investigation -säätön, joka tarjoaa erityisesti journalisteille suunnattuja hyvinvointikoulutuksia.

Cabra tulee Suomeen puhumaan tutkivien journalistien loppuunmyytyyn Tutki-konferenssiin. *Journalistin* haastattelussa Cabra kertoo, mitkä työtavat kannattaisi muuttaa heti.

Journalisti, tee näin

Arvioi kuormitustasi esimerkiksi liikennevalomallin avulla. Valo on vihreä, kun tunnet olosi hyväksi, energiseksi ja innostuneeksi. Valo on keltainen, kun olet kunnossa, mutta kiireinen tai väsynyt. Valo on punainen, jos olet selvästi uupunut tai poissa tolaltasi tai kiire tuntuu musertavalta.

”On vaikeaa olla koko ajan ’vihreällä’. Mallissa on kyse siitä, että huomaat kuormituksesi ja voit toimia asian korjaamiseksi.”

Liika kuormitus voi ilmetä esimerkiksi lihasjumeina, uupumuksena, ihottumana, ruokahalun muutoksena tai uniongelmina. Tunnetko olosi riittämättömäksi, apaattiseksi tai kiukkuseksi? Onko esimerkiksi alkoholin kulutuksesi muuttunut tai taapatko ystäviäsi harvemmin? Kuuntele itseäsi ja kehoasi. Syö terveellisesti, liiku riittävästi ja nuku.

Työpäivän aikana poistu välillä näytön äärestä ja pidä lyhyitä taukoja. Jos voit, rytmitä työtehtäväsi sen mukaan, milloin olet energisin: mikä aika on paras syventyä juttuun, milloin kannattaa hoitaa rutiinit? Jos työskentelet kotona, luo työpäivälle selkeä

alku ja loppu.

Suojele keskittymistäsi. Työhön on vaikea syventyä, jos tietokoneella ovat auki sähköposti, Teams ja sosiaalisen median kanavat. Yritä varata hetkiä, jolloin voit keskittyä yhteen tehtävään.

”Keskittyneenä teet parempaa journalisti-
mää.”

Haasta ajattelutapaasi: Onko hyvä toimittaja todella toimittaja 24 tuntia vuorokaudessa? Onko sinun pakko olla koko ajan tavoitettavissa?

Muista, että hyvinvointisi on yhtä tärkeää kuin työsi.

”Voit rakastaa työtäsi, mutta sinun pitää voida hyvin, jotta voit tehdä sitä.”

Esihenkilö, tee näin

Tiedosta, että johdat ihmisiä. Pyhitä aikaa heidän kuulumistensa kyselyyn. Kysy, miten he voivat ja miten heidän työnsä sujuu. Ota viikkopalaverissa käyttöön liikennevalomalli.

”Journalistit kysyvät toisiltaan liian harvoin, mitä kuuluu. Joskus minulle kerrotaan koulutuksissa, että ihmisillä on huono omatunto töissä jutustelusta.”

Toimituksille on luontevaa miettiä, mistä saadaan haastateltavat, kenet juttuun kuvataan tai lisättäisiinkö videota tai ääntä. Aivan yhtä luonnollista pitäisi olla pohdita, miten pidetään huolta tekijästä ja siitä, ettei hän kuormitu liikaa.

Auta työntekijää katkaisemaan stressin kierre. Isojen, vaikeiden juttuhankkeiden jälkeen työssä on oltava suvantopaikkoja. Työpäivän aikana täytyy voida pitää useampia lyhyitä taukoja.

Kouluta toimittajia jo etukäteen vaikeiden tai järkyttävien uutisaiheiden käsittelyyn ja järjestä tukea jälkikäteen.

Keskustele työntekijöiden kanssa säännöllisesti myös kahden kesken. Varaa sitä varten kerran kuussa tai parissa 30 minuut-

tin tai tunnin aika.

Sovi, missä kanavissa pidätte yhteyttä ja milloin. Mihin käytetään Slack-viestejä, mikä kuuluu sähköpostiin, mikä Whatsapp-ryhmään? Entä minkä kanavan kautta olette yhteydessä silloin, kun asialla on oikeasti kiire?

”Monet tiimit käyttävät yhteydenpitoon kaikkia kanavia koko ajan. Oikean työkalun valitseminen oikeisiin hetkiin auttaa erottelemaan, mitkä asiat ovat tärkeitä ja kiireellisiä.”

Suojele työntekijöidesi vapaa-aikaa. Jos haluat välttämättä lähettää sähköpostia iltaisin tai viikonloppuisin, ajasta viestit. Pidä huolta, että kaikille on selvää, mistä kanavasta heitä tavoitellaan esimerkiksi uutistilanteissa.

”Silloin ihmisten ei tarvitse ajatella, että heidän on oltava koko ajan tavoitettavissa, jottei asioita mene ohi.”

Pidä huolta itsestäsi.

”Muista, mitä lentokoneissa sanotaan: Pue happinaamari itsellesi ennen kuin autat muita. Sinunkin hyvinvointisi on yhtä tärkeää kuin työsi.” ●

Mar Cabra, 39

- The Self-Investigation -säätiön vetäjä. Kirjoittaa kirjaa henkisestä hyvinvoinnista digiajassa. Kouluttautunut hyvinvointivalmentajaksi.
- Työskenteli tutkivien journalistien ICIJ-verkoston data- ja tutkimusyksikön johtajana. Oli mukana ICIJ:n Luxemburg Leaks ja Panaman paperit -tutkimuksissa. Panaman paperit -tutkimus palkittiin Pulitzer-palkinnolla vuonna 2017.
- Työskennellyt myös televisiotoimittajana ja luennoitsijana.
- Opiskeli journalismia Columbian yliopistossa Yhdysvalloissa.
- Asuu Espanjassa, Aguadulcen kaupungissa Andalusiassa.

Tutkii!-konferenssi 21.–22. huhtikuuta Sanomatalossa, Helsingissä.

Mikko Suutarinen kiipesi puuhun Träskendan puistossa Espoossa. Suutarinen vietti puun juurella nuorena monia iltoja, ja haaveilee työhuoneesta, josta olisi näkymä puistoon.

Mikko Suutarinen palkittiin vuoden kuvajournalistina yhtenä elämänsä synkimmistä päivistä

Manu Haapalainen, teksti • Heidi Piironen ja Mikko Suutarinen, kuvat

”Päivä, jona sain tietää voittaneeni, oli ollut yksi elämäni synkimpää”, sanoo valokuvaaja Mikko Suutarinen.

Hänet palkittiin Kuvajournalismi 2022 -kilpailussa sekä vuoden kuvajournalistina että vuoden parhaasta kuvareportaasista. Lisäksi hän sai kuvaesseeistään kunniamaininnan.

”Läheinen ihminen makasi sairaalassa ja hänen tilanteestaan oli epä tietoisuutta. Sitten sunnuntai-iltana tuli puhelu näistä palkinnoista. Fiilis oli todella ristiriitainen. Elämä koitti repiä vähän valoa kohti, vaikka päivä oli ollut hankala.”

Mikko Suutarinen on 32-vuotias helsinkiläinen freelancevalokuvaaja. Hän valmistui vuonna 2018 Lahden muotoilu-instituutista ja on kuvannut merkittävimmät työnsä *Helsingin Sanomille*.

Kuvajournalismikilpailun palkintoraati kehuu muun muassa Suutarisen kykyä kohdata kuvattavat, samoin kuvien vahvoja ja rohkeita rajoituksia.

Rohkeasti Suutarinen puhuu myös elämästään ja tähänastisen uransa vaiheista.

UUDEKUVAJOURNALISTIN PALKINTO on 5000 euron suuruinen, ja vuoden reportaasi palkitaan 1500 eurolla. Palkintojen ansiosta Suutarinen voi jatkaa töitään ainakin toistaiseksi.

Muunlaisiakin ajatuksia on ollut, Suutarinen sanoo, jopa alan vaihdosta tai uudelleen kouluttautumisesta. Hän

haaveilee suuremmista resursseista, joiden avulla kunnianhimoiset ideat, kuten pitkäaikaisseuranta vaativat projektit, voisi toteuttaa niiden ansaitsemalla tavalla.

Suutarinen sanoo työajastaan ”jopa 90 prosenttia” kuluvan keikkojen ideoimiseen, konseptoimiseen ja tarjoamiseen lehdille.

Tilanne on monelle freelancerille tuttu. Töitä saa lähinnä ehdottamalla ideoita itse, ja silloinkin harvoin.

Tarkoitus ei ole valittaa, varsinkaan omasta puolesta, Suutarinen korostaa. Samassa tilanteessa olevia nuoria taitavia kuvaajia on paljon.

Suutarinen kertoo pitäneensä vanhalle opinahjolleen Lahdessa Teams-luennon kuvaajien uramahdollisuuksista, vaikka ne tuntuvat hänestä itsestäänkin ajoittain rajallisilta.

”Lehdillä, joilla on varaa maksaa, on vakiintuneet kuvaajansa. Luin edellisvuosien kuvajournalismikilpailujen voittajien haastatteluja, ja samastuspintaa on hämmästyttävän paljon”, Suutarinen sanoo.

Palkintojen voittajatkin ovat usein työelämässä hauraassa asemassa, Suutarinen jatkaa. Koko ajan täytyy yrittää täysillä ja tehdä jokainen keikka niin hyvin kuin pystyy.

Freekeikkojen kuvaaminen on tästä näkökulmasta hyvin toisenlaista kuin palkkatyö lehdessä. Lehtityö on hektistä, ja kuvaajilla on usein kiire jo seuraavalle keikalle.

”Freenä pystyy ja haluaa ladata jokaiseen keikkaan kaiken mahdollisen ajan ja kaikki paukut”, Suutarinen sanoo.

Se ei aina ole taloudellisesti mielekästä.

”Mutta tavoitteeni ei olekaan rikastua kuvaajana, vaan se, että saisin tehdä tätä työtä. Pidempiä projekteja saa tehdyksi vain apurahoilla. Jos lähtisin aiheen perässä Lappiin tai Keski-Suomeen, lehdeltä saatava palkkio olisi aika äkkiä käytetty.”

Suutarista motivoi ennen kaikkea se, että itse kuvaaminen on niin nautinnollista.

”Se tuntuu todella etuoikeutetulta. Saan tehdä työtä, joka ei tunnu työltä”, hän sanoo.

”Missään tilanteessa ei ole harmittanut lähteä valokuvaustöihin. Kuvaaminen on monesti paljon mieluisampaa ja antoisampaa kuin joku vapaapäivä.”

VUODEN REPORTAASI SYNTYI *Helsingin Sanomille* yhdessä Suutarisen ”luottotoimittaja” **Valtteri Parikan** kanssa. Kaksikko seurasi kahdessa eri jutussa kahden Ukrainaan sotimaan lähteneen nuoren suomalaismiehen lähtövalmisteluja.

”Ukrainan sota oli juuri alkanut”, Suutarinen muistelee.

”Tunsin, että journalistina minulla on vastuu tarttua siihen. Lähteminen paikan päälle ilman toimeksiantoa tai kokemusta kriisialueista ei tuntunut järkevältä. Ei kuitenkaan tarvinnut mennä kauas, vaan aihe tuli lähelle.”

Suutarinen löysi internetistä nuoren miehen, joka oli lähdössä vierastaistelijaksi. Hän tajusi, että tässä on kriisitilanteeseen kiinnostava, uusi näkökulma.

”Valtteri mietti hetken. Hoputin, että tällä on kiire. Saimme sovittua tyypin kanssa tapaamisen jo samalle päivälle.”

Lopulta lähtijöitä tavattiin toinenkin, palkitun reportaasin kohteeksi päätynyt ”Väinö”. Juttuprosessi oli moraalisesti moniulotteinen, Suutarinen sanoo.

”Koitimme alusta saakka varmistaa, että lehtijutun tekeminen ei lisäisi painetta lähteä. Toivoimme päinvastoin, että nuoret miehet tulisivat toisiin ajatuksiin. Olisi ollut paras lopputulema, jos olisimme saaneet heidän päänsä käännettyä.”

Varsinkin Parikka koitti suhtautua lähtijöihin jopa hieman isällisesti, Suutarinen kertoo.

”Että ei tuossa ole mitään helvetin järkeä. Mutta lähtö oli niin pitkälle mietitty, ettei meillä siihen hirveästi ollut sanomista. Aika intiimiä se oli katsoa, kun kotia valmistellaan lähtöön ja kirjoitetaan testamentit.” ●

Mikko Suutarisen palkittuihin kuviin voit tutustua sivuilla 26–28.

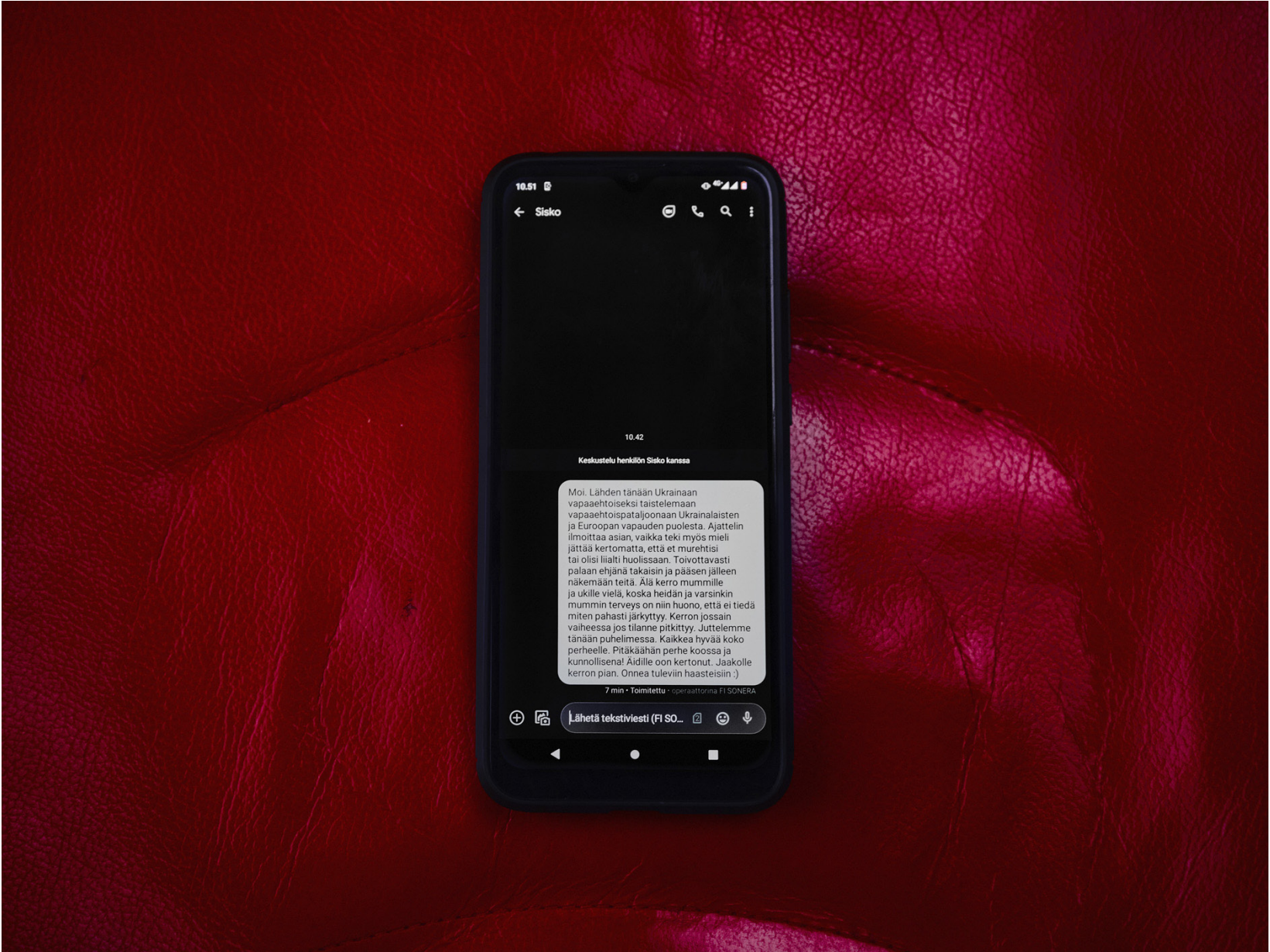

Mikko Suutarinen seurasi maaliskuussa 2022 kahden nuoren suomalaisen lähtöä vierastaistelijajoukkoiksi Ukrainaan. Mikael (kuvassa) kertoi kokevansa, ettei hänen elämällään ollut sillä hetkellä tarkoitusta: perhettä ei ole, eikä liioin töitäkään.

Väinön pöydällä on kuva hänestä lapsena 1990-luvulla. Suutarinen kuvasi Väinöä Keski-Suomessa.

Väinö lähetti sisarelleen tekstiviestin, jossa kertoo lähtevänsä Ukrainaan. Hän kieltää tätä kertomasta asiasta vielä isovanhemmillemme, etteivät nämä järkyty.

Tämän kaiken Väinö pakkasi mukanaan Ukrainaan.

Huhtikuussa 2022 Suutarinen kuvasi ramadanin viettoa Suomessa. Najmo Abdirahman rukoilee Espoon sairaalan siivouskomeron lattialla.

Siiri Takala opiskelee viulunsoittoa Käpylän musiikkiopistossa. "Bachia soittaessa matkustan ajassa ja siirryn vuosisatojen takaiseen arvokkaaseen aikaan". Suutarinen kuvasi Takalan Helsingin Viikinmäessä lokakuussa 2022.

JOKESIN KEVÄÄN APURAHAHAKU

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiön apurahahaku
alkaa **5. huhtikuuta ja päättyy 5. toukokuuta kello 16.**

Kopiosto-apurahat on tarkoitettu ensisijaisesti lehdistölle sekä sähköisten viestimien verkkojulkaisuille työskenteleville ja työskennelleille journalisteille.

Kopiosto-apurahoja myönnetään esimerkiksi ammattitaidon täydentämiseen, täydennyskoulutukseen, tutkimukseen, ammattikuvaa syventävään työskentelyyn, kieli- ja opintomatkoihin, opintojen loppuunsaattamiseen sekä näyttelyiden tai julkaisujen tekemiseen. Lisäksi voidaan tukea muuta ammatillisesti perusteltua tarkoitusta. Opiskelijoille myönnetään opiskelijastipendejä opinnäytetyön tekemiseen. Voit myös hakea säätiön ammatillisille kursseille. Tarjolla on Animointipaja, Videon äänitys ja äänen jälkikäsittely -kurssi sekä Tietokirjapaja, jossa keskitytään elämäkertaan ja henkilökuvaukseen.

Apurahoja haetaan Jokesin sähköisen apurahajärjestelmän kautta.

Lue apurahailmoitus säätiön verkkosivuilla:
<https://www.jokes-saatio.fi>

JOURNALISTISEN KULTTUURIN EDISTÄMISSÄÄTIÖ SR

Så här bevakar du Nato – och utnyttjar att finländska journalister ses som hårdvaluta i Natosammanhang

Lina Laurent, text ● Thomas Momsen, foto

“Ni är som kronjuveler. Alla vill att Finland ska bli medlem i Nato. Utnyttja läget!”

Det säger frilansjournalisten **Teri Schultz** som beskriver sig som nördigt intresserad av Nato. Vi talar via Zoom. Schultz är i Bryssel men strax på väg till Wien på ett arbetsuppdrag. Hon talar snabbt och ivrigt och delar gärna med sig av sin Natokunskap till finländska kolleger. Sin egen expertis har hon skaffat sig under en lång karriär.

“Alla kommer att vara superpositiva och hjälpsamma mot finländska journalister och jag skulle utnyttja det läget till max.”

Teri Schultz, frilansjournalist

Schultz flyttade från Washington DC till Bryssel för 16 år sedan då hennes man (i dag ex-man) fick

arbete på ett företag som jobbar för Nato. Ända sedan dess har hon rapporterat om Nato och om EU, både för en amerikansk och en tysk publik, för bolaget NPR (National Public Radio) och för Deutsche Welle. Schultz är för övrigt också en stor Finlandsvän, efter att ha bott, jobbat och studerat i Finland i sammanlagt åtta år.

”Tänk att jag skulle få se den dagen då Finland blir medlem i Nato. När jag bodde i Finland kunde jag inte ens föreställa mig det.”

ATT VARA FINLÄNSK JOURNALIST är något av det bästa man kan vara i Natosammanhang just nu, enligt Schultz.

”Alla kommer att vara superpositiva och hjälpsamma mot finländska journalister och jag skulle utnyttja det läget till max.”

Schultz säger att om hon vore ny journalist i Natosammanhang skulle hon besöka alla relevanta permanenta delegationer och presentera sig. Åtminstone USA:s, Storbritanniens, Frankrikes och Tysklands. På grund av läget i Ukraina är Polen också i en nyckelposition.

”Jag skulle be om att bli inbjuden till pressträffar och andra möten och få kontakt med någon som jag kan ringa efter Natos toppmöte.”

Enligt Schultz är Natos kommunikationsenhet extremt hjälpsam. Du får information, hjälp att

hitta experter och kan be dem förklara då du inte förstår.

”De flesta som jobbar på Nato vill genuint hjälpa journalister att få svar på sina frågor. Men, det är rätt begränsat vad de kan säga. De är extremt försiktiga, för säger de fel saker kan det få enorma konsekvenser.”

Schultz lyfter fram Natos generalsekreterare **Jens Stoltenberg** som ett exempel.

”Han säger samma sak hela tiden, bokstavligen. Men när han inte gör det, då ska man vara vaksam som journalist.”

Att folk som jobbar på Natos högkvarter i Bryssel är försiktiga innebär ändå inte att det är omöjligt att hitta egna nyheter eller scoop om Nato. Schultz påminner om att det finns 30 olika länder och en mängd olika intressen, vilket betyder att det finns människor med olika åsikt.

”Gå till delegationerna och låt dem tala om sitt perspektiv. Dessutom är det jätteviktigt att följa med medierna i de olika länderna. Politiker säger helt andra saker i sina hemländer än i Bryssel.”

Schultz använder sig flitigt av Googles översättningstjänst för att ha koll på medier i olika länder. Även tankesmedjor och forskningsinstitut är bra källor.

”Utgå inte från att nyheterna kommer från Natos högkvarter!”

Frilansjournalisten Teri Schultz har bevakat Nato i över 16 år både för en amerikansk och för en tysk publik. Hon säger att de mest intressanta Nato-berättelserna finns utanför Bryssel. Här intervjuar hon Jens Stoltenberg nära den syrisk gränsen 2014.

Tips inför Natos toppmötet i Vilnius 11–12 juli

- Slå ihop dig med journalistkollegor från andra Natoländer. Om man bara sitter med finländska journalister hör man samma sak som resten av den inhemska lämmelflocken.
- Finländska journalister är hårdvaluta. De andra journalisterna är jätteintresserade av Finland och Sverige och vad som sägs på våra presskonferenser och andra möten. Man kan byta information med kolleger som inte är konkurrenter.
- Det lönar sig att ha god kontakt med våra UPI-forskare (Utrikespolitiska institutet) och med tjänstemän inom utrikesförvaltningen.
- Hotellen i Vilnius börjar vara fullbokade så passa på att boka rum.

Maria Gestrin-Hagner, journalist, Hufvudstadsbladet

Vad borde varje journalist veta om Nato?

”Nato är en försvarsorganisation med en annan dynamik än till exempel EU vars uppgift är skapa europeisk lagstiftning. Natos verksamhet kretsar kring ett huvudsaklig uppdrag: att säkerställa det kollektiva försvaret och att stödja medlemsländerna vid anfall. Besluten i Nato fattas enhälligt på basis av konsultationer mellan medlemsländerna. Det förekommer alltså inte omröstningar som skulle visa var de allierade står i en enskild sakfråga. Budskapet utåt är i regel att Nato är enigt, även om man man vet att skiljelinjer förekommer mellan länderna.”

Rikhard Husu, EU-korrespondent, Yle

I **BRYSEL JOBBAR OCKSÅ** Yles EU-korrespondent **Rikhard Husu**. Han bevakar Nato särskilt då det gäller snabba nyheter och möten som hålls i Bryssel. Yles Natoreporter är fram till sommaren **Mika Hentunen** som jobbar från Helsingfors. Han sköter den kontinuerliga och långsiktiga bevakningen.

Husu säger att han jobbat rätt mycket på att sätta sig in i Nato. Tyngdpunkten i hans arbete ligger trots allt på EU-frågor. Jämfört med tidigare har Nato enligt Husu blivit mycket mer proaktivt än tidigare då det gäller att kommunicera med finländska journalister – särskilt efter att den allmänna opinionen i Finland ändrade till att bli för Nato.

”Det erbjuds bakgrundsbriefings, information och olika typer av intervjumöjligheter.”

Husu påpekar att Bryssel inte är en stad där fokus ligger på säkerhetspolitik, utan på EU. Trots att Natos högkvarter finns i staden så finns en stor del av Natoexpertisen på annat håll, i synnerhet i USA.

”Man kan inte bevaka Nato ordentligt utan att ha USA-perspektivet med. Men, i Bryssel kan man få diplomatikällor och de är helt centrala i Nato”, säger Husu.

Mika Hentunen har jobbat som Yles USA-korrespondent i två omgångar och säger att det varit till enorm hjälp för att kunna bevaka Nato. I USA är personliga kontakter A och O och det tar tid att bygga upp ett nätverk.

Hentunen beskriver Nato som en transparent organisation men konstaterar samtidigt att det finns mycket Nato inte berättar.

Vad borde vi få veta mer om just nu?

”Finlands förpliktelser. Det blir en akut fråga så fort Finland blir medlem. Nato berättar vad organisationen önskar av Finland och så inleds förhandlingarna.”

Enligt Hentunen kommer trycket från Nato på Finland att vara stort, med bland annat önskemål om försvarssatsningar och övervakning av östgränsen.

”På grund av kriget kommer vi att se en häftig kapprustning och Finland blir oundvikligen en del av det.”

Till sist. Rikhard Husu, hur bildsätter man en Nato-nyhet eller ett Natoinslag utan att alltid ha pansarvagnar eller Jens Stoltenberg?

”Antingen ska du ha en bildmässig idé som du följer upp eller så är inslaget persondrivet. Men är du på ett Natomöte blir det allmänna bilder från en militärövning eller bildsättningsbilder. På ett möte får man lita på att substansen är så intressant att det håller. På Natomöten är det strikta begränsningar var man får filma. En gång hade jag tänkt filma framför en rad med flaggor men tvingades filma framför en hög med mylla. Men en annan gång gjorde jag ett inslag från ett hangarfartyg. Den storyn gjorde sig själv tack vare platsen och bildmaterialet.” ●

För artikeln har också Max Arhippainen, avdelningschef på Stratcom och Joona Suni, informatör på Finlands delegation i Nato, intervjuats.

! BRA ATT FÖLJA

- ✓ **Minna Ålander och Henri Vanhanen**, forskare, Utrikespolitiska institutet
- ✓ **Anna Wieslander**, Nordeuropachef, Atlantic Council
- ✓ **Thomas Gutschker**, journalist, *Frankfurter Allgemeine*
- ✓ **Haase Ansgar**, journalist, tyska nyhetsbyrån DPA
- ✓ **Elisabeth Braw**, analytiker, American Enterprise Institute
- ✓ **Oana Lungescu**, Natos talesperson
- ✓ **Politicus nyhetsbrev**
- ✓ **Tankesmedjor**, bland annat Brookings och Carnegie
- ✓ **Finlands delegation vid Nato**

Tipsen gavs av Mika Hentunen, Rikhard Husu och Teri Schultz.

Lillebrorskomplexet skaver alltjämt

Det här vet svenskarna om Finland" är en rubrik med enorm dragningskraft.

På en nanosekund klickar jag på rubriken och läser hungrigt. Det här är artiklar om enkätundersökningar som ofta färglagts genom att en reporter frågat några stockholmarna på stan om vad de vet om sin östra granne. Jag känner hur jag inombords hejar på de tillfrågade.

"Du vet att Finlands president heter **Sauli Niinistö** om du bara tänker efter riktigt noga", uppmanar jag dem. Men jag blir oftast besviken.

STOCKHOLMARE OCH SVENSKAR generellt vet inte så mycket om Finland.

Intresset tycks dock ha ökat några snäpp under Natoproessen, enligt analysföretaget Novus senaste undersökning som beställts av tankesmedjan Magma och Finlandsinstitutet.

Undersökningen visar att ganska många svenskar vill lära sig mer om Finlands historia, samhällsdebatt och säkerhetspolitik samtidigt som väldigt få känner att de vill förkovra sig i vår litteratur, musik eller film.

Varför Finlands försvarspolitik engagerar just nu är givet, men varför svenskarna är så ointresserade av vår kultur har jag svårare att greppa. Kanske är svaret att de vet så lite om den, ett slags moment 22 och därmed ett svårlöst dilemma.

DISSONANSEN I VAD finländare vet om Sverige kontra vad svenskar vet om Finland är irriterande. Att jag efter alla dessa år irriteras över detsamma är kanske ännu mer enerverande.

Det är det omtalade lillebrorskomplexet som skaver. Jag tror nämligen att den kollektiva irritationen över kunskapsglappet är det främsta beviset på att lillebrorskomplexet fortfarande i högsta grad existerar.

Jag vill att vi ska känna "so what", vem bryr sig om vad de vet om oss.

Trots att jag, som ovan nämnt, inte kan motstå att läsa artiklar om svenskarnas bristande kunskaper om vårt land så önskar jag på sätt och vis att medierna skulle sluta producera dem. Jag vill att vi ska känna "so what", vem bryr sig om vad de vet om oss, så varför skulle vi ens ställa frågan?

MED ALLT DET HÄR sagt så kan jag inte låta bli att rikta en känga till (delar av) den svenska mediekåren och här på hemmaplan slå upp en öppen dörr: Turku heter Åbo på svenska, Helsinki Helsingfors. Vi har en statsminister, inte en premiärminister. Och här händer faktiskt en hel del intressant utöver Nato-relaterade händelser och festande politiker.

Det finns åtskilliga saker som jag tror kunde intressera er publik om ni lite oftare vågade vända blicken mot öst. Men om ni inte gör det så bryr jag mig inte, det har jag nyligen bestämt.

Felicia Bredenberg • Skribenten
är reporter på Ålands radio.

FÖRE DEADLINE

Ambitiösa klimatmål inte ett hinder för Hbl:s läsaresor

Drömseglat till Amalfi & Sicilien med **HBL**. "HBL-läsarresa: Sagobokslandskap i Italien och Schweiz."

Hufvudstadsbladet har den senaste tiden annonserat stort om läsaresor till bland annat Västindien och Sicilien. Att man reser "med *Hbl*" innebär enligt resebyrån Tema att resan inkluderar en svenskspråkig guide. Tema, som planerar resorna för *Hbl*, uppger att samarbetet med tidningen funkar bra och även fungerar som reklam för resebyråen.

Förra året pratade *Journalisten* med de finlands-svenska mediehuse om klimatmål. KSF Medias vd **Anna Hellerstedt** sade då att "det är viktigt att mediebranschen i Finland agerar nu istället för att vänta på att andra ska lösa problemen."

Hon berättade även att man bytt till grön el, satt sopsortering på plats och att redaktionens bil är en hybrid.

Medieförbundet har tidigare meddelat att man strävar efter att vara koldioxidneutrala senast 2030.

Men hur går läsaresorna ihop med de ambitiösa

klimatmålen? Anna Hellerstedt svarar på några av *Journalistens* frågor via e-post. Enligt henne vill man erbjuda prenumeranterna samarbeten med annonsörer som erbjuder sådant som passar läsarna.

"En sådan kategori är den som faller inom ramen för resor, nöjen och kultur. Under coronapandemin var den här kategorin mycket hårt drabbad, men nu ser vi att den växer sig stark igen och det är överlag en bra sak för Finland."

Ser du läsaresorna som en separat grej eller är de ändå en del av KSF Medias totala utsläpp?

"Detta är ett komplext område, med både direkta och indirekta utsläpp. Jag ser också fortsättningsvis att det är viktigare att ta steg mot målet 2030, än att försöka lösa allt på en gång. För mediebranschen som helhet, finns det stora frågor att hantera framåt och där ser jag exempelvis tryck- och distributionsprocessen som en ytterst viktig dimension i detta", skriver Hellerstedt.

Hanna Nordenswan

HBL-läsarresa
Sagobokslandskap i Italien och Schweiz
11-15.10.2023

BOKA DIN RESA IDAG!
www.hbl.fi/italien-schweiz

Programmet i korthet

11.10	Helsingfors - Milano, staden Como och bysningen på Comerio
12.10	Villa Carlotta och Lugano
13.10	Lago Maggiore, Stresa och Isola Bella
14.10	Vingårdensik
15.10	Stadsvandring i Milano, Bergamo Milano - Helsingfors

09 2510 2080 **HBL** Matka agentti

FOKUS

Kalle Niemen huimat euroviisukappaleiden käännökset syntyvät yli 30 vuoden kokemuksella

Aune Waronen, teksti • Susanna Kekkonen, kuva

Boom boom, chucka chucka, lauloi Armenian euroviisuedustaja.

Pum pum, läpä läpä, kuuluu suomenkielinen käännös. Sen on laatinut **Kalle Niemi**, 67, joka on kääntänyt kilpailukappaleita suomeksi jo vuodesta 1991.

Viisuille uskollisten, silti yllättävien käännösten taustalla on viikkojen työ ja vuosikymmenten kokemus kääntäjänä.

Niemi kääntää englannista, mutta tutkii alkukieliset tekstit hyvissä ajoin ennen finaalia. Jos niissä on riimejä, riimi tulee samaan paikkaan myös käännöksessä.

”Teen silti käännökset rytäkällä.”

Tiivis työtahti nostattaa hurmosta, joka tiivistyy kääntäjälläkin finaaliin. Suora lähetys vaatii keskittymistä.

”Ei saa mokata. Tekstit pitää painaa oikeaan aikaan ulos. Onneksi kollega kääntää nykyisin juonnot.”

Niemi teki ensimmäiset työt Yleen 1985. Lisäksi hän on tehnyt käännöksiä Maikkarille: musiikkidokumentteja, fiktiota, urheilua sekä esimerkiksi sarjat *Ihmemies MacGyver* ja *Beverly Hills 90210*, jota Niemi käänsi kahdeksan vuotta.

Eläkeikä tuli ja meni.

”Euroviisukappaleista nautin edelleen.” ●

Niemen persoonallisista euroviisukäännöksistä on tehty jopa opinnäytetyö. Suomen lisäksi viisukappaleiden lyriikat käännetään vain Virossa.

Ville Eloranta ● Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta vastaava toimittaja.

Nimien taivutukseen liittyy edelleen roppakaupalla harhaluuloja

Rapatessa roiskuu. Työkaveri tajusi vasta illalla, että uutisiin palanneen **Anneli Auerin** miesystävä **Jens Kukka** oli päätnyt hänen tekstiinsä taivutusmuodossa "Kukkan". Virhe korjattiin digijuttuun, mutta sitä ei saatu pois painetusta lehdestä.

Asiaa puitiin tuoreeltaan sosiaalisessa mediassa. Erään Facebook-julkaisun kommentissa esiintyi liuta näkemyksiä henkilönimien taivutuksesta: Etunimenä *Kukka* taipuu "Kukkan". Jos taas joku haluaa "Kukkan" sukunimensä taivutusmuodoksi, se pitää taivuttaa niin.

Väitteet kuvastavat pitkäaikaisia väärinkäsityksiä. Vaikka osa etunimistä poikkeaa niitä vastaavista yleisanoista, *Kukka* taipuu yleiskielessä yksiselitteisesti *Kukan*. Paikkansapitämätön on sekin väite, että muun muassa median olisi kuunneltava mitä omituisimpia toiveita nimien taivutuksesta. Tyypillisesti nimi taipuu kuten vastaava yleissana, jos sellainen on olemassa.

Virtanen-tyyppiset nimet aiheuttavat harvoin riitoja, mutta esimerkiksi astevaihtelu on keskeinen ongelmien lähde. Kuuluisimpia tapauksia on kokoomuksen **Petteri Orpo**, joka sai viime vuosikymmenellä mediasa läpi toiveensa, ettei nimi taivu *Orvon* vaan *Orpon* – vaikka sukunimi juontuu tutkitusti *orpo*-sanasta.

Erikoisempi tapaus on rokotetutkimusjohtaja **Mika Rämet**. Kotimaisten kielten keskus suosittaa taivuttamaan tätä *räme*-sanana murremuotoon pohjautuvaa sukunimeä *Rämeen*, mutta ajatus tuntuu selvästi vieraalta valtaosalle ihmisistä ja *Rämeel*... *Rämetil*... professorille itselleen.

Eteen tulee varmasti vastakin tilanteita, joissa kielenhuollon ohjeet eivät enää vastaa kielenkäytön todellisuutta. Yleissääntö kannattaa silti pitää voimassa. Kukaan tuskin toivoo, että lähestymme vähitellen **Jari Tervon** kirjassa *Poliisin poika* maalailtua tilannetta, jossa *Paska*-niminen henkilö voi vaatia sukunimestään geneetiiviä *Söderströmin*.

TUTKITTUA

Vastamedia elää valtavirtamedian siivellä

Populistinen vastamedia, kuten *MV-lehti*, on riippuvainen journalistisen valtavirtamedian tuottamasta sisällöstä.

Tämä selviää tuoreesta Tampereen yliopiston väitöskirjasta *Hyvä, katala vastajulkisuus*, jossa viestinnän tutkija **Salla Tuomola** analysoi *MV-lehden* maahanmuuttovastaista puhetapaa. Aineisto koostuu niin sanotun pakolaiskriisin aikana vuosina 2015–2017 julkaistuista artikkeleista.

Tutkimuksen mukaan *MV-lehti* hyödynsi maahanmuuttovastaisissa artikkeleissaan kolmea ideologista tapaa puhua. Näistä yleisin oli rasistinen puhetapa, jonka päämäärä oli lietsoa vihaa maahanmuuttajia ja heidän puolustajiaan kohtaan. Yleinen oli myös valtaeliitin vastainen puhetapa. Sen avulla tuotettiin epäluottamusta asiantuntijoita, journalisteja ja poliitikkoja kohtaan. "Islamisaation" vastainen puhe sen sijaan korosti vieraan pelkoa vetoamalla terrorismin uhkaan.

Populistisessa mediassa sana "kansa" ei yleensä tarkoita koko väestöä vaan rajattua osajoukkoa. Ihmiset jaetaan jyrkästi "meihin" ja "muihin". Näin *MV-lehtikin* toimi. Lehden maailmankuvassa "me" eli kansa oli vihainen, rasistinen ja elitiinvastainen ryhmä. Sen vihollisia olivat maahanmuuttajat, maahanmuuton puolesta puhuvat nuoret naiset sekä maahanmuuttoa edistävät poliitikot.

Tutkija myös vertaili *MV-lehteä* Yhdysvalloista peräisin olevaan *Breitbart Londoniin*. Julkaisuja yhdisti pyrkimys mielipideilmas-ton polarisointiin. Vaikka molemmat esiintyivät liberaalin demokratian puolustajina, käytännössä ne hyökkäsivät populistisilla julkaisuillaan demokratian perusperiaatteita vastaan.

Yksi väitöskirjan kiinnostavimmista huomioista on, että vastamedia on riippuvainen

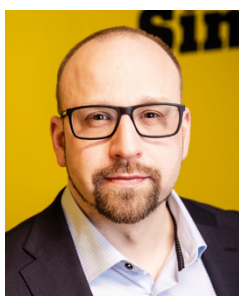

valtavirtamediasta. Se reagoi uutisiin, ei luo niitä. *MV-lehti* levitti ideologiaansa jakamalla muiden uutisia ja värittämällä ne oman aatteensa mukaisesti. Muun muassa lehden kuvitus koostui isolta osin luvattomasti käytetyistä valtavirtamedian kuvista.

Juha Matias Lehtonen

KUVA: JAAKKO HEISKANEN / SAVON SANOMAT

Matti Pietiläinen, 41, on valittu *Savon Sanomien* vastaavaksi päätoimittajaksi. Hän aloitti päätoimittajana huhtikuun alussa ja siirtyy vastaavaksi päätoimittajaksi toukokuussa. Aiemmin Pietiläinen on työskennellyt Väli-Suomen Media toimitusjohtajana, Uutissuomalaisen uutispäällikkönä sekä *Savon Sanomissa* vuosina 2007–2014. Koulutukseltaan hän on filosofian maisteri. Pietiläinen asuu Siilinjärvellä.

Matti Pietiläisessä on riittävä huikonen savolaisuutta Savon Sanomien johtoon

Miten aiot muuttaa työtä Savon Sanomissa?

Päätoimittajan tärkein tehtävä on auttaa toimitusta tekemään sellaista journalismia, jota tilaajat kaipaavat. Haluan auttaa toimitusta kohdistamaan aikansa ja energiansa oikealla tavalla.

Mitkä ovat Savon Sanomien vahvuudet?

Savon Sanomat on maakunnallisesti tosi vahva. Myös levikkialueensa ulkopuolella se on arvostettu media. Sillä on yli satavuotinen historia. Taaksepäin katsoen näkee, että siellä on onnistuttu muutoksissa. Se luo uskoa ja rohkeutta tulevaan. Toimituksessa on kovan tason journalistiteja töissä, sopiva miksaus monenlaista ja -ikäistä ihmistä.

Viisi maakuntalehteä vähentää printin ilmestymispäiviä. Onko sama edessä teillä?

Sen suuntaisia suunnitelmia ei ole. Jos useiden vuosien päähän katsotaan, jokaisessa mediallossa mietitään, meneekö kulurakenne tietyssä jakelukanavassa kestävämmäksi. Journalismien tulevaisuuden suhteen olen kuitenkin luottavainen. En usko, että se on kytköksissä jakelukanaviin.

Miten maakuntalehti pärjää verkossa?

Maakuntalehti pärjää myös verkossa sillä, että tehdään laadukasta journalismia. Selailta, jonka alueella asuvat ihmiset kokevat läheiseksi ja merkitykselliseksi.

Olit perustamassa Uutissuomalaista. Miten sen käy ilman sinua?

Ihan hirveän hyvin! Siellä on älyttömän hyvä porukka ja sinne löytyy varmasti hyvä uutispäällikkö. Uutissuomalaisessa on hyvä yhdessä tekemisen kulttuuri ja keinot pärjätä uutiskilpailussa.

Mitä viet Uutissuomalaisesta mukana Savon Sanomiin?

Olen oppinut siellä, miten isoja vahvuuksia hyv yhteishenki ja aito tiimityö ovat. Ja viisasta valintaa uutistytön arjessa. Kenelläkään ei ole sellaisia resursseja, että voisi hoitaa kaikkea kaiken.

Millaisen pomon toimitus sinusta saa?

Luulen hahmottavani toimitusarkea hyvässä ja pahassa. Olen pyrkinyt kehittämään kuuntelemisessa. Arvostan itse selkeyttä ja toivon pystyvän vaikuttamaan siihen, että toimitus voi toimia tehokkaammin ja selkeämmin – niin, että ihmiset tekevät mielellään merkityksellistä työtä.

Onko tärkeää, että Savon Sanomien päätoimittaja on savolainen?

Siinä mielessä kyllä, että on sitoutunut alueeseen, osaa toimia täällä ja ymmärtää, mitä savolaisuus on. Olen itse kotoisin Pohjois-Pohjanmaalta, entisestä Ruukin kunnasta, mutta asunut Kuopion seudulla vuodesta 2007. Kyllä siinä jonkinlainen huikonen on ehtinyt savolaisuutta kertyä.

Kuka on ammatillinen esikuvasi?

Politiikan toimittajana ollessani se oli **Unto Hämäläinen** ja oman journalisti- ja esihenkilöuran alkuvaiheessa *Savon Sanomien* silloinen toimituspäällikkö **Mauri Liukkonen**. Viime vuosina on ollut hirveä määrä ihmisiä, joiden työskentelyä olen saanut seurata läheltä ja joilta olen oppinut ihan jättävästi. Se lista olisi kymmenien nimien pituinen.

Marja Honkonen

Onneksi teroitin hampaat

Mediallossa on yt-neuvottelujen viimeinen vaihe käsillä. Puhelin soi.

Työpaikalta tuttu soittaja on tulossa tapaamaan. Menen illalla työkeikalle valtuustoon. Olisin kotona työvuoron alkuun saakka.

Tuleeko hän irtisanomispaperin kanssa? Siitä on soittajan mukaan kyse, kun suoraan kysyn.

”Tule tänne meille kotiin. Voin keittää kahvit”, sanon.

Odotellessa teen kotihommia ja teroitin mielessäni kynnet sekä hampaat. Puolentoista tunnin kuluttua irtisanoja on ovelta. Esitän reipasta.

”Ollaan tavattu näissä merkeissä ennenkin. Muistatko? Joulukuussa 1993, 26 vuotta sitten.”

Hän myöntää asian tulleen mieleen ja että taitaa olla niin. Kuvittelenko vain, vai kutistuuko pieni hahmo paitansa sisällä?

Mediallossa joku siis hoitaa tätä irtisanojan tehtävää vuosikymmenestä toiseen. Työhän se oli aikanaan pyövelinkin työ.

Mieheni tulee keittiöstä kahvien kanssa. Pullaa ei ole tarjolla.

Irtisanoja kaivaa salkustaan paperit. Talo pääsee taloudellisten ja tuotannollisten syiden vuoksi minusta eroon juuri ennen kuin irtisanomisaikani pitenisi kuukaudesta kahteen kuukauteen.

Oliko näin edelliselläkin kerralla? Irtisanomisperuste oli ainakin sama. Nyt minut yritetään saada pitämään lomaa irtisanomisaikana.

Totean, että vaatimus on kohtuuton. Irtisanoja sanoo, että soitetaan ylemmälle taholle. Puhelin laitetaan kaiuttimelle.

Ylemmän tahon mielestä kaikki on oikein. Kiihdytän ja vaadin, että toimitaan lain mukaan. Ylempi taho kysyy, uhkailenko häntä. No en.

Irtisanoja on hiljaa. Lopputulos on laillinen. Hyvä, että teroitin myös hampaat.

Aune Waronen

Kirjoittaja työskenteli Ilkka-Yhtymässä 1990–1994 ja I-Mediassa 2016–2019.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSOITTEESEEN JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Tätä Miro Johanssonin paikan päällä ottamaa kuvaa ei voitu käyttää uutisissa, koska poliisi oli takavarikoinut Johanssonin muistikortin.

POLIISI ESTI KUVAJOURNALISTIEN TYÖTÄ JULKISELLA PAIKALLA

Jose Riikonen, teksti • Miro Johansson, kuva

Turkin suurlähetystön edessä pidettiin helmikuun lopussa mielenilmaus, jossa poltettiin Turkin presidentti **Recep Tayyip Erdoğanin** kuva.

Kuvajournalisti **Miro Johansson** oli kuvaamassa tapahtumaa freelancerina, mutta poliisi otti hänet kiinni. Johansson sanoi olevansa journalisti ja ehdotti, että hän näyttäisi pressikorttinsa. Poliisit eivät kuitenkaan olleet Johanssonin mukaan asiasta kiinnostuneita.

Johanssonia epäiltiin kunnianloukkauksesta, joka liittyi Erdoğanin kuvan polttamiseen. Syyte hylättiin pian, mutta muistikortti jäi poliisin haltuun.

Mielenosoituksesta uutisoitiin näyttävästi monissa tiedotusvälineissä. Kuvituksena käytettiin kuvituskuvia ja kuvakaappauksia, sillä Johansson oli tietävästi ainoa paikalla ollut ammattivalokuvaaja.

”Sain muistikortin poliisilta takaisin viikko mielenosoituksen jälkeen ja yritin myydä kuvia. Eräs tuttu pomo sanoi, että hienot kuvat, mutta tapaus ei ole enää ajankohtainen.”

Poliisi puuttui julkisella paikalla kuvaamiseen helmikuun lopulla myös Aalistunturilla.

Kolmijalan päällä istuvat aktivistit estivät koneiden ja rekkojen kulkemisen tiellä. Poliisi halusi aktivistit maan kamaralle, joten kolmijalka piti pilkkoa.

Dokumenttielokuvaohjaaja **Virpi Suutari** kuvaustiimeineen halusi dokumentoida tapausta. Poliisi kielsi kuvaamasta sahausta.

Oulun valvonta- ja hälytystoimintayksikön johtaja perusteli *Helsingin Sanomissa* kieltoa vetoamalla poliisiin ”teknisiin ja taktisiin menetelmiin”.

JULKISELLA PAIKALLA KUVAAMINEN on lähtökohtaisesti sallittua. Kuvaaminen ei myöskään edellytä lupaa.

Rikosoikeuden professori **Sakari Melander** sanoi *Helsingin Sanomissa*, että kuvauskiellolle Aalistunturilla ei löydy perusteita laista. Journalistiliiton juristi **Tytti Oras** on professorin kanssa samaa mieltä.

Julkisella paikalla kuvaamisessa journalistin

kannalta tilanteen yksityiskohdilla on kuitenkin väliä, Oras kertoo: kuvaaminen on lähtökohtaisesti sallittua.

”Poliisi voi sakottaa, jos journalisti esimerkiksi jättää autonsa liikenneturvallisuutta vaarantaen keskelle tietä lähtiessään kuvaamaan onnettomuuspaikkaa. Kyse ei tällöin ole kuvaamisen kieltämisestä, vaan ihan muusta asiasta.”

Miro Johanssonin tapaus on journalistin työn näkökulmasta ikävä, muttei poikkeuksellinen tapaus, Oras kertoo.

”Smash Asem-mielenosoituksessa tapahtunutta journalistin kiinniottoa käsiteltiin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa asti. Pressikortista huolimatta poliisi ei tuolloinkaan tunnistanut journalistia journalistiksi.”

Muistikortin takavarikoiminen oli Oraksen mukaan kyseenalainen teko.

”Poliisi toki palautti takavarikoidun omaisuuden, kun Journalistiliiton juristi sitä pyysi, mutta se ei tietenkään ratkaise ydinongelmaa.” ●

TEKIJÄNOIKEUSLAIN UUDISTUKSET PITÄÄ KIRJATA MEDIA-ALAN SOPIMUKSIIN

Pitkään odotetut tekijänoikeuslain uudistukset tulivat voimaan huhtikuun alussa. Euroopan komissio antoi ehdotuksen direktiiviksi keväällä 2016 ja Euroopan parlamentti hyväksyi sen keväällä 2019. Huhtikuun alussa direktiivin säännökset tulivat vihdoin osaksi Suomen lainsäädäntöä.

Onko tekijän asema nyt turvattu – onko maailma valmis? Ei ole. Nyt se työ vasta alkaa.

Media-alan sopimuksia pitää nyt muuttaa. Niihin pitää lisätä monta asiaa: tekijänoikeuksien luovuttamisesta pitää saada kohtuullinen korvaus, tekijälle pitää kertoa miten teosta käytetään, tekijän on voitava vaatia lisäkorvauksia ja tarvittaessa saada oikeudet takaisin itselleen. Alalle pitää luoda käytäntö siitä, miten tekijälle raportoidaan tämän teoksen käytöstä ja siitä saaduista tuloista.

Parasta olisi, jos Journalistiliitto voisi sopia freelancereiden palkkioista ja käytännöistä työn- ja toimeksiantajien kanssa. Tämä tasapainottaisi parhaiten esimerkiksi tekijän saamien tietojen tasoa ja tietojen antamisesta kustantajalle aiheutuvaa hallinnollista taakkaa.

SUOMESSA KUSTANTAJIA EDUSTAVA Medialiitto ja myös kilpailuviranomainen ovat olleet aiemmin sitä mieltä, että EU:n kilpailuoikeussäännökset kieltävät freelancereita neuvottelemasta työn ehdoista tai palkkioiden vähimmäistasosta. Onneksi Euroopan komissio linjasi viime syksynä, että myös itsensäyöllistäjät saavat sopia työeh-

doistaan ja palkkioistaan kollektiivisesti toimeksiantajien kanssa. Kollektiivisesti voitaisiin siis sopia tekijänoikeuskorvauksen suuruuden lisäksi myös raportointikäytännöistä sekä siitä, missä ajassa ja olosuhteissa teoksen oikeudet pitää palauttaa tekijöille.

Komission linjausten myötä kilpailuviranomaisen tulkinta muuttui, mutta Medialiiton ei. Medialiitto kieltäytyi Journalistiliiton freelancereiden työehtoja koskevasta neuvottelukutsusta vedoten siihen, ettei "Suomessa ole sellaisia yksinyrittäjiä, jotka täyttäisivät EU-oikeudellisen rinnakkain työskentelevän yksinyrittäjän kriteerit".

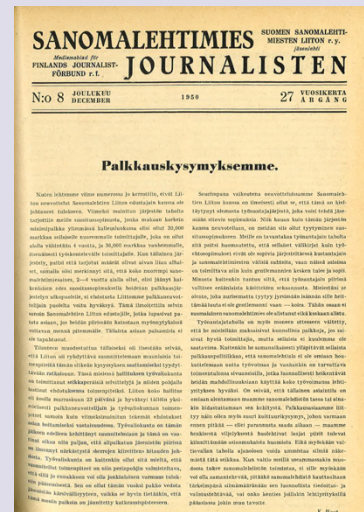
Medialiiton tulkinta on yllättävä. Freelance-toimittajien tekijänoikeusehdot on komission linjauksessa nimenomaan mainittu esimerkkinä salitusta kollektiivisesta sopimuksesta.

Direktiivissä oikeus asianmukaiseen ja oikeasuhteiseen korvaukseen ja velvollisuus antaa tekijälle selvitys teoksen käytöstä ja siitä saaduista tuloista ovat sidotut "yksinomaisten oikeuden" luovutukseen. Siis siihen meille kaikille tuttuun tilanteeseen, jossa luovutetaan kaikki tekijänoikeudet eikä omia oikeuksia jää.

Jos kollektiiviset sopimusneuvottelut koetaan hankaliksi ja tuloista ja teosten käytöstä raportointi rasittavaksi, on olemassa yksinkertainen keino väistää asia. Aletaan taas käydä kauppaa kertajulkaisu-oikeudella.

Tai sitten kääritään hihat ja aletaan neuvotella – yhdessä. ●

Lue lisää s. 6–8

Journalistien käyttämät nimimerkit puhuttivat Sanomalehtimiehen numerossa 8/1950.

Törkeitä nimimerkkivarkauksia

Suomalaiset toimittajat eivät noudata gentlemanisopimusta, valittelee **Atte Kalajoki** joulukuun 1950 *Sanomalehtimiehestä*.

Moni toimittaja kirjoitti mieluummin nimimerkillä kuin omalla nimellään tai nimettömänä. Ongelma oli Kalajoen mukaan se, etteivät journalistit kunnioittaneet toistensa nimimerkkejä, vaan omivat surutta jo käytössä olevia aliaksia omaan käyttöönsä.

Suomessa julkaistiin nimimerkkikirjoja, joissa lueteltiin käytössä olleet lehtimiesnimimerkit.

"Mutta mitä varten meillä on nuo nimimerkkikirjat? Kuka valvoo niitä? Kuri taitaa olla kovin huono ja välinpitämättömyys suuri", Kalajoki kirjoittaa.

Hän ja muut "petiittinilviäiset" peräänkuuluttivat nimimerkkisuoja.

Vuonna 1944 useammalla toimittajalla olivat käytössä esimerkiksi nimimerkit Aapo (4), Eeva (2), Mikko (3), Kaija (2) ja Ville (3). Kalajoki oli juuri huomannut, että eräaseen "suurlehteen" oli ilmestynyt nimimerkki Jim, "jota vuosikausia on käyttänyt ansioitunut pakinoitsija oululaisessa *Kalevassa*".

Kalajoki itse oli käyttänyt nimimerkkiä Petteri. Hän oli luovuttanut sen kuopiolaiselle kollegalleen, mutta huomannut nyt, että joku oululainen kirjoitteli Petterinä. Huonoa kuria, Kalajoki moitti.

Maria Pettersson

Sanna Nikula ● Kirjoittaja on Journalistiliiton juristi

Räväkkä keskustelija on poissa

TOIMITTAJA MARJA MÄKELÄ-JUVAKKA
16.6.1943 TAMPERE – 13.2.2023 HELSINKI

Toimittaja **Marja Mäkelä-Juvakka** kuoli äkilliseen sairauskohtaukseen kotonaan Helsingissä. Hän oli 79-vuotias.

Mäkelä-Juvakan pitkä ura alkoi kesätyöstä *Helsingin Sanomien* oikeustoimittajana 1964. Lakiopinnot saivat jäädä.

Hän toimi muun muassa tiedotussihteerinä MTV:ssä, toimittajana *Kauppalehdessä* ja *Kauneus ja Terveys*-lehdessä, päätoimittajana *Muoti + Kauneudessa* sekä toimituspäällikkönä Finnairin *Blue Wings*-lehdessä. Mäkelä-Juvakka jäi eläkkeelle Helsinki Mediasta vuonna 2008, mutta jatkoi vielä pari vuotta freelancerina.

Luottamustoimien lista on pitkä. Mäkelä-Juvakka oli muun muassa pääluottamusmiehenä A-lehdissä 1981–1985 ja Suomen Aikakauslehtetoimittajain Liiton puheenjohtajana 1989–1991. Hän oli pitkään Suomen Sanomalehtimiesten Liiton liittovaltuutettu. Vuonna 1992 hän sai liiton ansiomerkin.

Mäkelä-Juvakka oli aktiivi myös Matkailutoimittajien Killassa, sillä hän rakasti matkustamista. Viimeinen suunniteltu matka, junamatka Etelä-Afrikan läpi, ei valitettavasti toteutunut.

Marja ei kuvia kumartanut eikä jättänyt mielipiteitään lausumatta vaan puolusti asioita, joihin uskoi. Hän oli tiukka neuvottelija ja puhuksen hauskaa seuraa. Meillä on ikävä räväkkää Marjaa.

Marjaa jäivät kaipaamaan veli, veljien lapset ja laaja ystäväjoukko.

Irmeli Palmu ja Raija Uljas

Kirjoittajat ovat Marja Mäkelä-Juvakan ystäviä ja ay-tovereita.

Kollegoiden aatelia

TOIMITTAJA PIRKKO TAMMILEHTO
19.1.1959 VAASA – 20.3.2023 HELSINKI

Kauppalehden toimittaja **Pirkko Tammilehto** kuoli äkillisesti kotonaan Helsingissä. Hän oli 64-vuotias.

Tammilehto oli pitkän linjan taloustoimittaja ja verkostoissaan laajasti arvostettu ammattilainen. *Kauppalehdessä* hän teki töitä 2000-luvun alkuvuosista. Tätä ennen hän toimi MTV:n ja *Kauppalehden* *Taloussuutisissa* toimittajana ja uutisankkurinakin ja oli perustamassa Suomen Uutisvirtaa, joka *Taloussuutiset* MTV:lle tuotti. Aiemmin Tammilehto työskenteli *Pohjalaisessa* ja *Helsingin Sanomissa*. Koulutukseltaan hän oli maisteri Tampereen yliopistosta.

Tammilehto toimi pitkään myös Alma Talentin varapääluottamusmiehenä ja oli aktiivinen Journalistiliiton toiminnassa.

Pirkko oli kollegoiden aatelia: lämminhenkinen, aina kaikille superystävällinen ja avulias. Hän oli ilopilleri sekä työyhteisössä että vapaalla – yksinkertaisesti hauskoista hauskin työkaveri. Hän oli

KUVA: OUTI JÄRVINEN

kova tekemään töitä, oman erikoisalansa kaupan ja monen muun asian huippuosaaja. Hän oli innokas oppimaan uutta ja laajentamaan osaamistaan, mistä osoituksena helmikuun alussa alkanut uutispäällikköys *Kauppalehden* ja *Talouselämän* yhteisessä uutisdeskkissä.

Hiihtäminen oli Pirkolle harrastuksista tärkein ja kovakuntoisena juoksijana hän juoksi useita puolimaratoneja. Hän oli myös musiikin suurkuluttaja.

Pirkkoa jäivät kaipaamaan myös opiskelijaikäinen poika ja pitkäaikainen miesystävä.

Leena Laakso

Kirjoittaja on Pirkko Tammilehdon kollega ja ystävä.

Lapin ihmisen ääni

RADIOITOIMITTAJA AINO LEHTOLA
17.6.1941 PELKOSENNIEMI – 8.11.2022 ROVANIEMI.

Toimittaja **Aino Lehtola** syntyi metsätyömiessperheeseen, josta perintönä saatu aatteellisuus johti Lehtolan Oulussa ilmestyneen sosiaalidemokraattisen *Pohjolan Työ*-lehden Kemijärven aluetoimitukseen.

Lehtola aloitti vuonna 1970 toimittajana Lapin alueradiossa, joka mullisti silloisen maakuntalehtien varassa olleen Lapin tiedonvälityksen kentän. Lapin radiosta kasvoi yhteiskunnallisen keskustelun kanava, joka avasi äänen kansalaiskeskustelulle ja sai maakunnan asukkaat tuntemaan radion omakseen.

Lehtolan Lappi oli tavallisten ihmisten, metsätyömiesten, pienviljelijöiden ja tehtaan työntekijöiden maakunta, jossa hän mielellään liikkui. Sosiaaliselle Ainolle ihmisten kohtaamiset olivat radio-työn ruisleipää. Hän puhui samaa kieltä kuin haastateltavat, joille alueradio tarjosi mahdollisuuden

KUVA: JOUNI PORSANGER / LAPIN KANSA

oman äänen ja mielipiteen kuulumiseen.

Radiotoiminnan nykyä hän jaksoi ihmetellä eläkepäivinä. Ihmisten haastattelut on korvattu toimittajien keskinäisellä puheella ja musiikilla, mikä oli Lehtolan mielestä kaukana alueradiotoiminnan alkuperäisestä tehtävästä.

Työtoverit muistavat Ainon hyväntahtoisena ja oikeudenmukaisena periaatteen ihmisenä, innostavana kollegana ja Lapin ihmisen puolestapuhujana ja äänenä.

Markku Laukkanen

Kirjoittaja on Aino Lehtolan pitkäaikainen työtoveri.

Pitkän tien päässä

TOIMITTAJA MIKKO VALTASAARI
13.4.1942 KUOPIO – 27.2.2023 HELSINKI

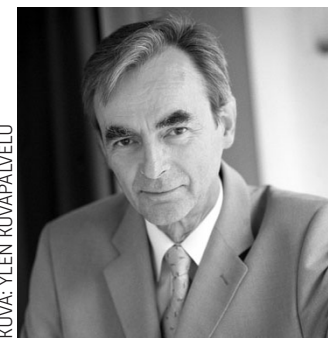
Ulkolinja-ohjelman perustajan, toimittaja **Mikko Valtasaaren** pitkä tie päättyi Laakson sairaalassa Helsingissä. Hän oli kuollessaan 80-vuotias.

Valtasaaren ura alkoi vauhdilla: 1965 Yleisradioon ulkoministeriöstä, 1966 uutistoimitukseen ja samana vuonna 23-vuotiaana työmatkalle Vietnamiin, sotilashelikopterissa etulinjaan.

Vuonna 1969 Valtasaari lähti kirjeenvaihtajaksi Pariisiin, jossa hän oli jo ollut vuoden 1968 kuuman toukokuun. Viisi vuotta Ranskassa, kaksi Saksassa. Sitten Pasilaan johtamaan Yhteiskunnallisia kohdeohjelmia, jotka lopetettiin, kun kabaree-tyylinen ohjelma *Veräjät* piti sulkea. Sen tilalle Valtasaari kehitti *Ulkolinjan*, dokumentteja ulkomailta suomalaisille suomalaisin silmin.

1984–1988 Valtasaari oli kirjeenvaihtajana Washingtonissa. Pasiassa Asiaohjelmien uutena pääl-

KUVA: YLEN KUVAPALVELU

leikkönä hän alkoi vetää suuria kokonaisuuksia: uudet kriittiset kuluttajaohjelmat, ympäristökysymykset, Euroopan integraatio. Työ oli valmis, kun Suomi liittyi Euroopan unioniin 1995.

Eduskunta palkkasi Valtasaaren EU-erityisasiantuntijaksi Brysseliin. Neljä vuotta myöhemmin Valtasaari palasi toimittajaksi ja liittyi perustamansa *Ulkolinjan* työryhmään.

Ulkolinja sai vuonna 2004 Valtion tiedonjulkistamispalkinnon.

"Vihdoin", sanoi ohjelman perustaja tilaisuudessa.

Vesa Toijonen

Kirjoittaja työskenteli Ulkolinja-ohjelman toimittajana ja tuottajana 2000–2017.

Kuvajournalisminäyttelyt tutkivat työtä ja tunteita

Kuvajournalistien työtä on esillä useissa näyttelyissä Tampereella, Kuopiossa ja Helsingissä. Työväenmuseo Werstaan näyttelyssä *Likainen työ* esittelee **Miikka Pirisen** kuvia fossiilisten polttoaineiden tuotannossa työskentelevistä ihmisistä. Näyttely on auki Tampereella 6. elokuuta asti.

Kuopion VB-taidekeskuksessa on esillä **Nanna Hännisen**, **Anni Leppälän**, **Hanna Linnoven** ja **Niina Vatasen** näyttely, joka pohtii synnyinseudun merkitystä valokuvaajan työssä.

Helsingissä Valokuvataiteen museossa **Maija Tammen** näyttelyssä *Empatiakone* pohditaan sitä, voiko tunteisiin luottaa. Päivälehdessä museo esittelee **Jussi Pohjakallion** (1930–1990) uraa lehtikuvaajana. Pohjakallion kuvia on 1950- ja 1960-lukujen jälkeen nähty harvoin julkisuudessa.

Marja Honkonen

KUVA: MIIKKA PIRINEN

Cory Hale hyvästee puolisonsa Brianna McDanielin ja poikansa Xavierin ennen iltavuoraa kaivoksessa. Miikka Pirinen kuvasi Halen Carswellissa, Länsi-Virginiassa, marraskuussa 2018.

KOULUTUKSET

Tiktok – riski vai hyödyllinen työkalu?

Tiktokia karsastetaan useissa ammatillisissa yhteisöissä hyvästä syystä, sillä se sisältää tukun erilaisia tietoturvariskejä ja toimii disinformaatiokanavana. Samalla se on globaalisti nopeimmin kasvanut somesovellus ja monet arvostetut mediat ovat ottaneet paikkansa Tiktokissa. Hyötyisikö sinun toimituksesi tai yrityksesi Tiktok-näkyvyydestä? Tule kuulemaan webinaariimme, miten asiaa kannattaa arvioida ja miten voit halutessasi käyttää Tiktokia mahdollisimman turvallisesti ja menestyksekkäästi. Webinaarin vetää markkinointiviestintätoimisto Ping Helsingin valmentaja **Sanna Suonpää**.

Aika: To 27.4. klo 10–11.30

Paikka: Zoom

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

journalistiliitto.fi/fi/kalenteri, 23.4. mennessä

Järjestäjä: SJL

Sanan valta -seminaari

Journalistiliiton, Tiedetoimittajain liiton ja Terveystoimittajat ry:n yhteinen seminaari järjestetään jälleen pitkän koronataujan jälkeen. Tänä vuonna teemana ovat työelämätaidot ja vuorovaikutus haastateltavien tai kuvattavien kohtaamisissa, kahvihuoneissa, etätöissä, työhuoneissa, avokonttoreissa. Asiantuntijoina seminaarissa toimivat muiden muassa media-maailman tuntija ja työyhteisöjen kehittämiseen erikoistunut valmentaja **Elina Yrjölä**, tiedetoimittaja, dokumentaristi ja tietokirjailija **Tapani Niemi**, globaalia suosiota keränneen Elements of AI -kurssin tuottaneen teknologiayhtiö Reaktorin kouluttajat sekä näyttelijä **Niina Nurminen**, joka tarjoaa draamallisessa työpajassa onnistumisen evästä hankaliin haastattelutilanteisiin.

Aika: Ke 3.5. klo 9.30–16.30

Paikka: Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

journalistiliitto.fi/fi/kalenteri

Järjestäjät: SJL, Tiedetoimittajain Liitto, Terveystoimittajat

MUUT

Turkin vaalit -webinaari

Turkin presidentinvaalien alla järjestettävässä webinaarissa kolme Turkista maanpaossa elävää journalistia kertoo Turkin tilanteesta, Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyydestä siellä käydystä keskustelusta sekä omasta elämästään Euroopassa. Puhujina ovat lakkautetussa *Zaman*-sanomalehdessä työskennelleet **Buket Güney** ja **Bulent Kenes** sekä **Levent Kenez**, joka on *Meydan*-sanomalehden entinen päätoimittaja. Webinaari on englanniksi. Se toteutetaan yhteistyössä *HaberFin*-uutissivuston kanssa.

Aika: Ke 26.4. klo 12–14

Paikka: Teams

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

journalistiliitto.fi/fi/kalenteri, 23.4. mennessä

Järjestäjä: SJL

Etelä-Savon Journalistien virkistysäätiön mökit vuokrattavana kaikille Journalistiliiton jäsenille.

Hinnat: Kukankeittäjä ja Käenpesä (5 hlö) eteläsavolaisille 250 euroa ja muille 450 euroa viikolta. Vanha mökki (3 hlö+2x2 hlö aitat) eteläsavolaisille 230 euroa ja muille 400 euroa viikolta.

Mökkiviikko on maanantaista sunnuntaihin. Varausmaksu 20%.

Lisätietoja Ville Niskanen puh. 050 534 1524 ja Facebookin

Virkistysäätiö-ryhmä.

Varaukset 17.4. klo 10 alkaen: Mervi Kontoniemi
puumalantilipalvelu@outlook.com. Suosittelemme työ sähköpostin käyttöä varausta tehdessä.

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530
Helsinki
Broholmmsgatan 16, 00530
Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistforbundet.fi

A-KASSA / A-KASSAN
A-kassa.fi, 020 690 455

SUOMEN
JOURNALISTILIITTO
FINLANDS
JOURNALISTFÖRBUND

KUVA: JONAS BRUNNSTRÖM

Clas-Olav Slotte, 64

- **Keskipohjanmaan** valokuvaaja vuodesta 1984.
- Syntyisin Alavetelistä, asuu Kokkolassa.
- Opiskeli englantia, suomea ja ruotsia Åbo Akademiassa. Opiskellut valokuvausta työpajoissa, joita ovat ohjanneet muun muassa **John Berger, Martin Parr, Leonard Freed, Chris Killip, Brian Griffin** ja **Paul Graham**.
- Perheeseen kuuluu vaimo ja kaksi aikuista poikaa.
- Harrastaa valokuvausta, pyöräilyä, musiikkia ja sähkökitaroita.

Kuva ylhäällä: Clas-Olav Slotten kuva maatilalta julkaistiin Keskipohjanmaassa huhtikuussa 2022. "Kuva on minulle tyypillinen otos, sillä jos näen lentäviä asioita, yritän yleensä saada niistä kuvan", Slotte kertoo. "Leijuminen on kiehtovaa, lentelivätpä sitten kissat, kivet tai vaikka hiukset. Ilmassa objekti on välitilassa."

Viime kesänä Clas-Olav Slotte kuvasi venetsialaissouduissa komealla loikalla veneeseen lentävää miestä. Nyt hän pääsi itse kameran eteen loikkimaan.

Maitotilan lentävä kissa on Clas-Olav Slottelle tyypillinen otos

Toimittaja Kaisa Hahton
valinta

"**Clas-Olav Slotte** vangitsi *Keskipohjanmaan* kuvaan huikean asetelman. Ilmassa 'lentävä' kissa on mahtava nappaus. Sen lisäksi, että Slotte on tarttunut tuohon ohi-kiitävään hetkeen, kaikki muukin kuvassa on balanssissa. Kissa vasikan yläpuolella ja tilan emäntä kuvan reunassa. Jopa värit sointuvat upeasti.

Kuva on Slottelle tyypillinen taidonnäyte ja osoitus tinkimättömästä asenteesta sekä intohimosta työtä kohtaan. Tuollaisen kuvan takana on herkeämätön ote."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Maria Pettersson, teksti • Clas-Olav Slotte ja Jonas Brunnström, kuvat

Teimme juttusarjaa **Muuraiskankaan** perheen työstä maatalousyrittäjinä. Nyt vuorossa oli aamulypsyn kuvaaminen.

Olen maalta kotoisin, joten olen ainakin joskus tiennyt, mitä navetassa tapahtuu. Navettaelämään kuuluvat olenaisena osana kissat, ja koska pidän kissoista, seurasin niiden liikkeitä. Huomasin, että toinen kissa valmistautui hyppäämään, ja vasikkakin oli oikein asemoitu. Otin tilanteesta yhden ainoan ruudun", *Keskipohjanmaassa* työskentelevä valokuvaaja **Clas-Olav Slotte** kertoo.

Kälviällä otettu kuva julkaistiin 23. huhtikuuta 2022.

"Työssäni törmään eläimiin aika paljon. Tulen hyvin toimeen niiden kanssa, annan niiden tehdä aloitteen lähestymiseen.

Kuvaan mieluiten sekavia tilanteita, koska niissä on paljon mahdollisuuksia, mutta myös riskejä. Ihmisiä on hyvä kuvata silloin, kun viralinen ohjelma on ohi. Kerran kuvasin puoli päivää poliittista kokousta. Kun se loppui ja ihmiset rentoutuivat, kuvasin kaiken uudelleen.

Henkilökuvaus kiehtoo, koska siihen liittyvät kommunikointi ja vastuu. Pyrin ottamaan kuvan, josta kuvattava tunnistaa itsensä ja parhaimmassa tapauksessa myös jotain persoonastaan.

Kerran valikoin juoksukilpailun osallistujista kuvattavaksi henkilön, jolla oli hyvänväriset vaatteet. Kävi ilmi, että hänellä oli kuvauskammo. Kommunikoin parhaani mukaan ja yritin saada hänet rentoutumaan. Päivän lopuksi hän kertoi, että oli päässyt kammosta eroon.

Meitä on *Keskipohjanmaassa* kolme kuvaajaa, joista kaksi on tehnyt koko uransa tässä lehdessä.

Opiskeluaikoina rupesin yhdessä kameraseurakaveriini kanssa kuvaamaan rokkikeikkoja *Turun ylioppilaslehteen*. Pääsin *Keskipohjanmaan* töihin kesäkuvaajaksi 1984 ja vakituiseksi joulukuussa samana vuonna.

Jään kesäkuussa eläkkeelle. Odotan sitä kyllä, mutta samalla pelottaa, miten elämä muuttuu. Olen tottunut intensiiviseen työhön ja viihdyn siinä. Pitää sitten jatkaa valokuvausharrastusta." ●

